

LIETUVIŲ
DIENOS

KOMPOZITORIUS JULIUS GAIDELIS SU CHORO DOVANA

LITHUANIAN DAYS
JUNE 1979

1979 M. BIRŽELIO MĖN.

LIETUVIŲ DIENOS LITHUANIAN DAYS

(ISSN : 0024-2950)

4364 Sunset Blvd., — Hollywood, CA 90029

Telefonas: 664-2919

1979, birželis Nr. 6 (295)
June, 1979 No. 6 (295)

Volume XXX Eina XXX metai

"LIETUVIŲ DIENOS" YRA SUJUNGTO SU "KALIFORNIJOS LIETUVIŲ", LEISTU 1946-49 M.
"LITHUANIAN DAYS" IS COMBINED WITH "CALIFORNIA LITHUANIAN". PUBLISHED 1946-49.

Redaguoja

REDAKCIJINĖ KOLEGIJA

Rūta Skirius, MPA

Anglų k. Redaktorius / English Editor

Antanas F. Skirius

Leidėjas / Publisher

Vraipšniai, autoriaus pasirašyti pavarde, slapyvardžiu ar inicialais, nebūtinai reiškia ir redakcijos nuomonę.
Signed or initialed articles do not necessarily reflect the opinion of the editors or of Lithuanian Days magazine.

Panaudojant medžiagą, prašoma pažymėti šaltinį.
Republication of material from "Lithuanian Days" permissible only with indication of this source.

Prenumerata atnaujinama automatiškai, nelaukiant atskiro pranešimo. Nutraukdamas prenumeratą, skaitytojas administraciją painformuoja laišku.

If subscription is to be discontinued at expiration, notice to that effect should be sent; otherwise it will be renewed automatically.

Leidžiama kas mėnuo, išskyrus liepos ir rugpiūčio mėn.
Published monthly, except July and August.

Please send any changes of address to:
LITHUANIAN DAYS
4364 Sunset Blvd., Los Angeles, CA 90029
Allow six weeks for the change.

Atskiro nr. kaina \$1.50

Single Copy \$1.50

Prenumerata metams \$15.00 bet kuriame pasaulio krašte.
Subscription \$15. per year in any country of the world.
Garbės prenumerata / Honorary subscription \$25.00.

"Second Class Postage Paid at Los Angeles, California".

VIRŠELIAI / COVERS

Composer Julius Gaidelis

Julius Gaidelis—one of the most prolific contemporary Lithuanian composers—was born in Grikiskės, a small village in eastern Lithuania, on April 5, 1909. He studied piano and composition at the Kaunas State Conservatory from 1925-1937 and at the New England Conservatory in Boston from 1952-53, majoring in composition and the history of fine arts. He graduated with a master's degree in music.

Gaidelis began giving music instruction and directing choral groups in Lithuania in 1937 and has been associated with choral music to this day. First as a teacher of music, then as lecturer at Siauliai School of Music, Gaidelis directed a number of choral ensembles, including the chorus at the Center for the Arts at Kaunas.

Forced to flee Lithuania in 1944, Gaidelis organized and directed choral units at various Lithuanian exile communities in Western Germany. Emigrating to the United States in 1950 and settling in Boston, he once again turned his attention to choral music—as the music director and conductor of the Boston Lithuanian Men's Chorus, the mixed Lithuanian Chorus of Boston, and a male vocal sextet; Gaidelis brought the performances of these musical groups to Lithuanian-American communities across the United States and Canada. Since 1970, he has been the music director of the St. Casimir Lithuanian Parish choir, Brockton, Mass. During his tenure the choir has become a unique choral ensemble among Lithuanian-American communities in New England.

Gaidelis' musical creations span more than four decades. Beginning with the composition *Variations for the Piano* in 1934, he has written six symphonies (1937-1961), with the *Fourth Symphony* most recently featured in a representative performance of Lithuanian composers by members of the Chicago Symphony Orchestra in March, 1979; four symphonic poems (1940-1947); several symphonic sketches (1937-1950); an oratorio (text by B. Sruoga); five cantatas; a ballet in three acts, *Cicinskas*, 1941; two operas, including *The Land of Amber*—libretto by A. Kairys—produced in 1977; four string quartets; a trio for violin, clarinet and horn (winner of the 1959 Brookline Library Music Association prize); two woodwind quartets; a trio for violin, clarinet and bassoon; two sonatas for violin and piano; a sonata for two violins and piano; trio suite *Wanderer's Prayers*—text by L. Andriekus; an opera *Love of the Nightingale* in one act—libretto by A. Kairys; smaller pieces for piano and for violin and piano; over 100 songs for chorus, several solo songs and religious motets for mixed chorus.

Today we pay tribute to this septuagenarian. It is quite fitting to gratefully acknowledge that he has enriched the lives of many by devoting his own life singularly to the arts.

(Adapted from the *Encyclopedia Lituanica*.)

TURINYS / CONTENTS

LIETUVIŠKOJI DALIS

Psl.

Vilniaus Universiteto sukaktis.	3
E. Ribokienė — Komp. J. Gaideliui 70 amžiaus ir 50 kūrybos metų.	4
Komp. J. Kačinskas — Komp. J. Gaidelio kūryba.	5
Ed. Balceris — Emanuelis Jarašūnas — technikos mokslų daktaras.	9
Alė Rūta — Šimtmetis nuo muziko J. Gaubo mir- ties.	10
Rūta — "Antroji jaunystė".	11
Dalilė Polikaitienė — Grażina Krivickienė Baltuosiuose Rū- muose.	12
Peticija Jungtinėms Tautoms.	13
Anicetas Bučys — Eilėraščiai.	14
Dr. Jonas Matusas — Lietuviai išgelbėjo nuo vokiečių Žiem- ryčių Europą.	15-16
KNYGOS — Ign. Medziukas recenzuoja knygą apie dr. J. Basanavičių.	17
Br. Aušrotas — Floridos lietuviai.	17

ENGLISH SECTION

Composer J. Gaidelis	2
Pope Serves As Inspiration to Lithuanian Priests	18
Father Garuckas, Helsinki Group Member, Dies	19
Gajauskas' Wedding	19
Gajauskas and Petkus Nominated for Nobel Peace Prize	19
Expansion of Affirmative Action Policies Requested	20
Lithuanian Reporter Covers Washington Scene	20
Lithuanian Tennis Player Wins for U.S. .	20
Vyt. Sirvydas' On the Lithuanian Wave Length	20
Radio Free Europe Broadcasts Jammed .	20
Purpose of Nationality Day Celebrations	21
New Soviet Citizenship Law	21
Arkansas Commemoration	21
Rare Maps for Sale	21
Internships	21
Baltic Veterans' League in Canada	22

Senieji Vilniaus Universiteto rūmai, kuriuose studijavo daugelis priešaušrio lietuvių mokslininkų, istorikų, rašytojų ir veikėjų.

The Old University of Vilnius, which for four centuries had spread the light of learning and brought dignity to Lithuania.

VILNIAUS UNIVERSITETO SUKAKTIS

Šiais metais Vilniaus Universitetas švenčia 400 metų sukaktį. Tai yra seniausias universitetas Rytų Europoje. Pasaulio lietuviai šią sukaktį atžymi paskaitomis, minėjimais, parodomis, specialiais straipsniais. Lietuvių Bendruomenė paskelbė 1979 metus Vilniaus Universiteto metais.

Vilniaus Universitetas laikomas seniausiu Rytų Europoje universitetu, nes kiti universitetai buvo įsteigti daug vėliau: Estijoje Tartu universitetas 1632 m., Suomijoje Turku universitetas — 1640 m., Rusijoje Maskvos universitetas — 1755 m.

Vysk. Protasevičius 1570 m. pakvietė 13 jėzuitų dėstytojų iš Romos, Vienos, Prahos ir kt. kolegijų. Pirmuoju akademijos rektoriumi buvo Stanislovas Varševickis.

1641 m. karalius Vladislovas patvirtino Vilniaus akademijos teises ir privilegijas ir leido įsteigti naujus fakultetus: medicinos ir teisės. Lietuvos vicekanclers Leonas Sapiega teisės fakultetui paaukojo savo turtus.

Profesoriai daugumoje buvo kunigai; dėstomoji universitete kalba buvo lotynų; studijuoti atvykdavo ne tik iš Lietuvos, Lenkijos, bet ir iš kitų valstybių.

Plečiantis, augant Vilniaus Universitetui sklido Lietuvoje religinis atgimimas, daug buvo paruošta naujų vienuolių ir kunigų. 1575 metais M. K. Radvilas pradėjo savo spaustuve, kurią vėliau paaukojo universitetui. 1599 m. buvo atspausdinta lietuvių kalba maldaknygė ir Daukšos Postilė. Taip pat čia buvo išleisti ir K. Širvydo veikalai.

Vilniaus miesto ir universiteto turtai buvo sugriauti 1655 - 1741 metų laikotarpyje, kai puolė rusai, kazokai, vėliau švedai. Daug žmonių

ir turto žuvo nuo maro ir bado, gaisrų, žudynių. Vėliau universitetas atsistatė, persiorganizavo vakarų Europos pavyzdžiu.

Universiteto rektoriais ir profesoriais daugiausia buvo nelietuviai. Jį rėmė Lenkijos ir Lietuvos didikai, bajorai. Universitete gavo savo išsilavinimą ir nemažai lietuvių, kai kurie iš jų tapo rektoriais arba vice-rektoriais, kaip Kazimieras Kojalavičius, Mykolas Ginkevičius, Andrius Valavičius, Danielius Butvilas ir kt.

Per keletą šimtmečių Vilniaus universitetas buvo kultūros centru Lietuvai ir kaimyninėms valstybėms. Daug Lietuvos šviesuomenės išėjo iš Vilniaus Universiteto. Mūsų XIX amžiaus kultūrininkai ir tautos žadintojai buvo Vilniaus Universiteto auklėtiniai. Vilniaus Universitete studijavo ir jį baigė daug jėzuitų kunigų, kurie skleidė Lietuvoje religinį ir tautinį susipratimą.

Pergyvenęs įvairias reformas, įvairiais vardais okupantų vadintas (lenkų — S. Batoro, rusų — Kapsuko....) ir šiandien Vilniaus Universitetas yra Lietuvos aukštojo mokslo centras, kur sau žinias semia lietuviai.

Universiteto sukakties proga iš Vilniaus į Romą pasiųsta Jėzuitų ordino generolui T. Pedro Arrupei tokio turinio telegrama:

“Per Jus, didžiai gerbiamas Tėve, dėkojame visam Jėzuitų ordinui, kurio pirmtakai prieš 400 metų Lietuvos sostinėje įsteigė universitetą, kuris buvo ir yra stambiausias mokslo židinys Lietuvai ir kaimyniniams kraštams.” (Telegramą pasirašė “Buvę ir esantieji Vilniaus universiteto auklėtiniai.” Telegramos nuorašas Jėzuitų vyresnybės buvo persiųstas Lietuvių Jėzuitų provinciolui kun. L. Zarembai.).

KOMPOZITORIUI J. GAIDELIUI 70 AMŽIAUS IR 50 KŪRYBOS METŲ

Sukaktuvininko dienos ir darbai

Kalneliais, ežerais ir miškeliais išpuoštoje rytų Aukštaitijoje, Grikiškių kaime, Daugeliškio vls., Švenčionių apskrityje, 1909 metų balandžio 5 gimė Julius Gaidelis. Graži gamtos aplinka, be abejo, paliko Juliaus sieloje neišdildomą paukštelių čiulbėjimo, miškų ošimo, upelių čiurlenimo harmoniją.

1925 m. Julius Gaidelis įstojo į Kauno konservatoriją, Dauguvietytės vedamą fortepijono klasę. 1931 — 37 metais studijavo kompoziciją pas Juozą Gruodį. 1937 - 40 metais Prienų gimnazijoje dėstė muziką, vedė Kauno "Maisto" fabriko tarnautojų, Kauno X gimnazijos choras; buvo Šiaulių muzikos mokyklos mokytojas; Jėzuitų bažnyčios choro vėliau Meno centro vadovas.

1944 m. J. Gaidelis pasitraukė į Vakarus. Vokietijoje lietuvių stovyklose vedė choras, vargonininkavo.

1950 m. atvyko į JAV-bes. 1952 m. įstojo į New England konservatoriją tęsti muzikos studijų — ėmė kompoziciją, kontrapunktą ir dailiųjų menų kursą. 1953 metais studijas vainikavo "Master of Music" laipsniu.

Lietuvos ir JAV konservatorių baigimo

Kompozitorius Julius Gaidelis savo darbo kambaryje prie pianino. Foto K. Daugėla

Composer J. Gaidelis working at home at his piano.

diplomai, darbštumas ir atkaklus veržimasis į muzikos pasaulį įgalino sukurti daug ir vertingų veikalų ir užsitarnauti vieno iš stipriausių Nepriklausomos Lietuvos išugdytų kompozitorių vardą.

Juliaus Gaidelio muzikinė kūryba yra gausi, įvairi ir individuali. Jo kūriniai persunkti tragizmo ir neramių gaidų; jo muzikos stilius lengvai atpažįstamas; jis yra suradęs savąjį "kūrybinį aš"; modernus, nors ne kraštutiniškai.

Julius Gaidelis yra sukūręs daugybę įvairaus muzikinio žanro veikalų: operų, kantatų, kompozicijų instrumentams ir chorams bei solo dainų. Čia paminėsiu tik žymesnius. Štai jie:

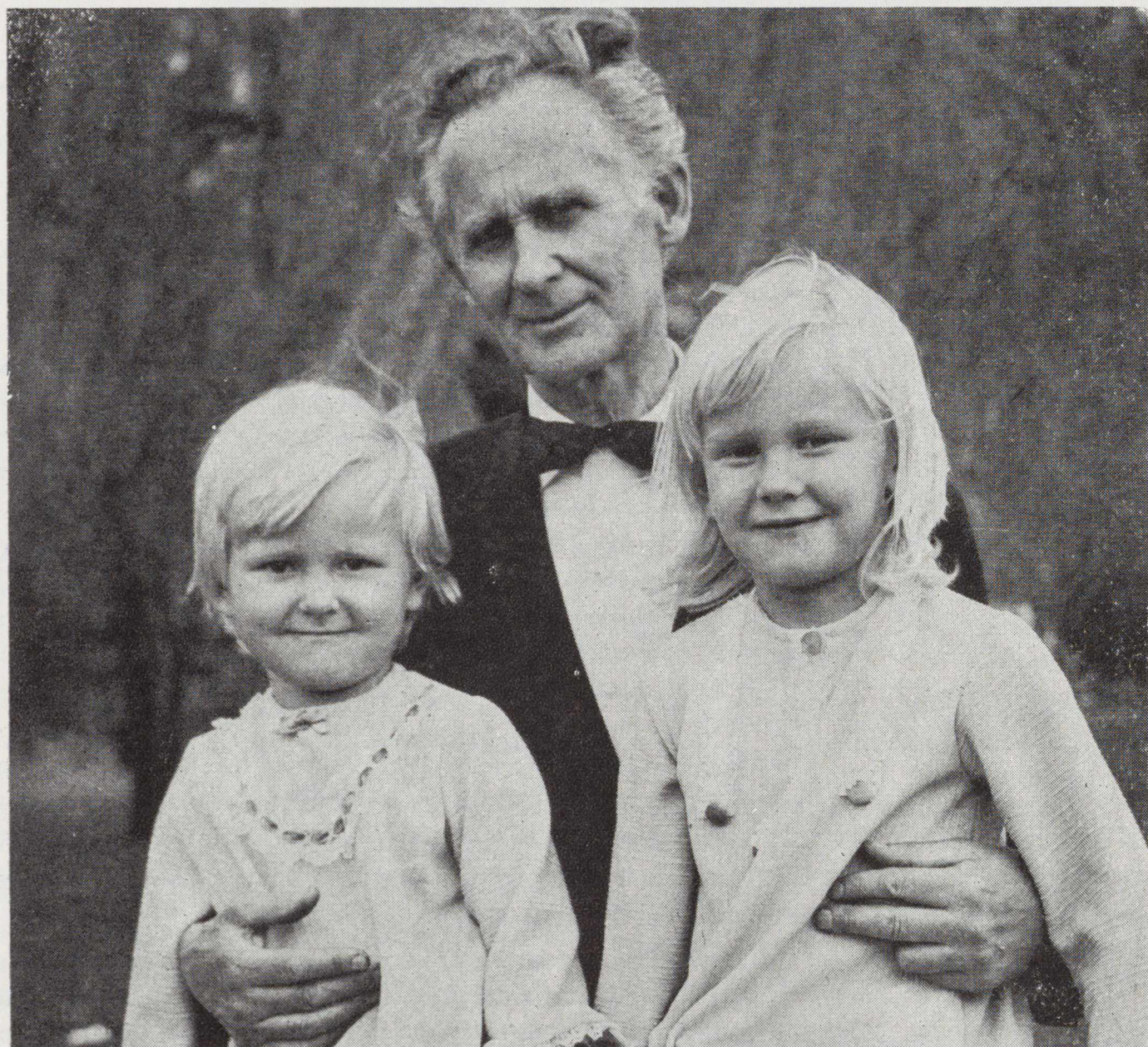
1934 m. — Variacijos fortepijonui;

1935 m. — Fortepijoninė sonata;

1936 m. — Verpėja ir drugelis — dvi miniatiūros smuikui ir fortepijonui; 1 styginis kvartetas h-moll;

1937 m. — I-moji simfonija; Balandžių turgus ir Muziejaus sodelyje — simfoniniai vaizdeliai;

Šatrijos raganų karnavalas; Gedimino sap-

Komp. J. Gaidelis su anūkėlėmis. Iš kairės: Jūrė ir Dvija Gaidelytės; sūnus Aidas su šeima gyvena Australijoje.

J. Gaidelis poses with his grandchildren, Juragė and Dvija.

Foto K. Daugėla

nas arba Vilniaus legenda — simfoninės poemos; II simfonija — 1940;

Čičinskas, 3-jų aktų baletas — 1941;

Aliarmas, simfoninė poema — 1945;

Jūratė ir Kastytis, simfoninė poema pagal Maironio baladę — 1946-47;

II styginis kvartetas; Be tėvynės; Lietuviškas šokis Nr. 1; Malda (su vargonais), 3 smuiko dalykai; Smuiko koncertas — 1947-1948;

III styginis kvartetas — 1948;

Smuiko sonata — 1951;

III simfonija — 1952;

IV styginis kvartetas — 1953.

Simfonių iki 1979 metų yra sukurta šešios. Šeštoji simfonija buvo atlikta 1961 m. Hartfordo, Conn., muzikos festivaly, diriguojant Vytautui Marijošiui. Kita, irgi Vyt. Marijošiui diriguojant atlikta New Yorke, kurią amerikiečiai muzikai įvertino palankiai. IV-ji simfonija pirmą kartą buvo pagrota š. m. kovo 31 d. Chicagoje, Orchestra Hall, Chicagos simfoninio orkestro, šalia Čiurlionio ir kt. muzikų kūrinių, atlikta su nepaprastu pasisekimu; jos klausytis buvo nuvykęs pats kompozitorius su žmona ir muzikai Izidorius ir Vytenis Vasyliūnai.

Kompozitorius J. Gaidelis yra sukūręs daugiau kaip 100 dainų chorams, solistams, daugiau savo vedamam Vyrų sekstetui; jis taip pat yra sukūręs Mišias ir religines gies-

mes mišriam chorui: Skaisčioji Marija, O didis Dieve, Benamių malda ir k., kurias gieda Brocktono Šv. Kazimiero parapijos choras.

Čiurlionio metais konkurse J. Gaidelis už sukurta Rapsodiją laimėjo I-mąją premiją.

Stambieji J. Gaidelio vokalinės muzikos kūriniai iki 1979 m. yra šie:

Dvi operos: Dana (libretas St. Santvaro) ir Gintaro šalis (libr. A. Kairio); abi operos Chicagos Lietuvių Operos statytos 1969 ir 1977 m.

Šešios kantatos: Giesmė apie Gediminą (tekstas B. Sruogos) — kantata solistams, vyrų chorui ir simfoniniam orkestrui; Trio — Brookline, Mass. bibliotekos premija. Kantata apie Lietuvą (tekstas St. Santvaro); Demonas (tekstas Pr. Lemberio); kantata Kovotojai (tekstas St. Santvaro), atlikta Chicagoje ir Bostone; Kantata lietuviškam žodžiui (žodžiai Bern. Brazdžionio) buvo atlikta Brocktone, Bostone, ir Hartforde.

Kun. P. Šakalys, nuo 1970 pradėjęs eiti klebono pareigas Šv. Kazimiero lietuvių parapijoje Brocktone, Mass., pasikvietė kompozitorių J. Gaidelį šios parapijos vargonininko ir choro vadovo pareigoms. Jo vedamas choras N. Anglijoje yra vienas stipriausių.

Komp. J. Gaidelis vadovauja ir Vyrų sekstetui. Su choru ir sekstetu jis dalyvauja Dainų šventėse Brocktone ir apylinkinėse lietu-

Kai kompozitorius Julius ir Felicija Gaideliai buvo truputį jaunesni.

Julius Gaidelis sits with his wife, Felicija.

vių kolonijose. Su Vyrų sekstetu yra pasiekęs net šio krašto vakarus, Ramiojo Vandenyno pakrantes ir ten džiuginęs lietuvius.

1977 m. Šv. Kazimiero liet. choras Brock-

Bostono vyrų sekstetas. Iš kairės: N. Lingertaitis, H. Lingertaitis, Br. Banaitis, seksteto vadovas J. Gaidelis, R. Lizdenis, Pr. Šimkus ir V. Eikinas.

J. Gaidelis, center, is posing with his men's sextet from Boston.

Foto K. Daugėla

tone išleido plokštelę "Laša laiko lašai", įdainuotą choro su solistais — Kantata lietuviškam žodžiui (tekstas Bern. Brazdžionio) muzika J. Gaidelio vienoje pusėje ir 4 dainos J. Gaidelio su keturiom kitų lietuvių kompozitorių, įdainuotos choro. Kantata turi įdomių melodijų solo ir chorui, joje vietomis atsamba modernios kompozicijos pasiekimai.

Greta kūrybinio darbo, vargonininkavimo, chorų ir seksteto vadovavimo, J. Gaidelis daugelį lietuviukų privačiai moko fortepijone skambinti. Su šiais "studentais" jis kasmet suruošia koncertus. Iš jo mokinių jau ne vienas yra pasukęs į muzikos vieškelius.

Visi J. Gaidelio muzikiniai ir kiti su muzika susiję darbai liudija nepaprastą sukaktuvininko kūrybingumą ir ištvermę. Nematyti pavargimo sulaukus brandaus 70 metų amžiaus. Visad tiesus, visur punctualus, lengvai besišypsas ir vis su pypkute, rūkstančia ar senai užgesusia.

Kompozitoriaus kasdienybė

Juliaus ir Felicijos Gaidelių vienaaukštis namas yra Bostono pietuose, plačiai išsidriakusių priemiesčių šakose — Holbruke, Saulėgražų gatvėje, Nr. 31. Visa aplinka tarsi miniatiūrinė Aukštaitija su kalneliais, miškeliais. Jau pati Saulėgražų gatvė čia kyla, čia žemyn leidžiasi. Ir į Gaidelių namą iš gatvės irgi keliais laiptais reikia lipti. Sodyba žaliuoja, o pavasariais ir vasaromis bei rudenį rožių ir kitokiais žiedais išmarginta — lyg gėlių karalystė. O jos viduje, be šeiminių svečių pasitinka dar ir trečias jų šeimos "narys" — riebi katytė.

Svėtainės sienos nukabinėtos mūsų dailininkų paveikslais, o greta — kompozitoriaus kambarys. Čia — pianinas, rašomasis stalas ir visą sieną užimanti spinta su gaidomis ir knygomis. Keliose lentynose jau pageltusios kompozitoriaus brangiausių rankraščių kupectos, kuriose rašaliniiais vingiais įkūnyta dieviškosios kūrybos paslaptys — kūriniai, laukia momento, kad išvys dienos šviesą ir pasieks lietuviškosios muzikos mylėtojų ausis bei širdis.

Kompozitoriaus Juliaus Gaidelio diena prasideda gana anksti: paglosto katytę, užkuria pypkutę, be kurios jam būtų pilka kasdienybė (kuri iš tikrųjų nevisada būna šviesi). Žiemos rytais, dar tamsoje, jis paveža žmoną iki traukinėlio, kuriuo ji baigia kelionę į savo darbą. Tada J. Gaidelis suka "širmę" ir skuba Brocktonan į Šv. Kazimiero bažnyčią vienerių ar dvejų Mišių atgiedoti, vargonais palydėti. Grįžęs, kartu su katyte papietavęs, važiuoja pas būsimus muzikus privačioms pianino pamokoms. Pirmadienių vakarais seksteto, o penktadienių — choro repeticijos iki vidurnakčių. Šeštadieniais — į lietuviškąją mokyklą — mažųjų lietuviukų bal-

selius lavinti. Sekmadienį vargonininkui ir choro dirigentui — darbymetė. O kas laisvo laiko lieka — tai valandos tame darbo kambaryje su katyte ir pypkute svajoti ir skraidyti muzikos, gaidų ir garsų pasaulyje ir užfiksuoti tai, ką kūrėjo ausis girdėjo, kas kompozitoriaus sieloj skambėjo..

Kompozitoriaus pagerbimo diena

Šv. Kazimiero liet. parapijos klebonas kun. P. Šakalys, choristai, Brocktono bei apylinkių lietuviai, į vertindami kompozitoriaus J. Gaidelio didelį muzikinį įnašą letuvių tautai, š. m. balandžio 29 d. suruošė 70 amžiaus ir 50 kūrybinio darbo metų minėjimą — kompozitoriaus pagerbimą. Sudarytas platus ko-

VIRŠUJE — Komp. J. Gaidelis dėkoja už jam tiek daug suteikto džiaugsmo.

APAČIOJE — E. Vasyliūnienė sveikina kompozitorių J. Gaidelį.

At his commemoration, J. Gaidelis thanks participants (above), while Mrs. E. Vasyliūnienė conveys greetings (below).

Foto K. Daugėla

mitetas — Šv. Kazimiero par. klebonas kun. P. Šakalys, choro valdybos pirmininkas ir viso parengimo pirmininkas Vytautas Eikinas, vicepirm. Pr. Šimkus, sekretorė St. Gofensienė, išdininkas V. Brantneris, nariai — J. Banaitienė, A. Baškauskienė ir ūkvedys A. Šeduikis; techniškasis komitetas — dr. P. Bizinkauskas, J. Grinkus, L. Šukienė ir R. Veitas; garbės komitetas: Brocktono miesto meras David Crosby, miesto tarybos narys George Cataldo, muzikas Vyt. Marijošius, komp. Jeronimas Kačinskas ir rašytojas St. Santvaras.

Kompozitoriaus Juliaus Gaidelio Diena pradėta 10 val. rytą Šv. Kazimiero bažnyčioje jubilato intencija Padėkos Mišiomis, kurias atnašavo ir pamokslą pasakė kleb. kun. P. Šakalys. Parapijos choras giedojo J. Gaidelio sukurtas Mišias; smuiku Fr. Schuberto Ave Maria atliko Iz. Vasyliūnas, C. Francko Panus Angelicus solo giedojo M. Bizinkauskaitė, sopranas su choru; solistas St. Liepas, baritonas pagaunančiai atliko Haendelio Allegro. Pabaigoje choras pagiedojo paties J. Gaidelio O didis Dieve.

Brocktono N. Junior School auditorijoje įvyko komp. J. Gaidelio kūrybinių koncertas. Koncertą atidarė komiteto pirm. V. Eikinas. Solistė M. Bizinkauskaitė padainavo ariją iš Gintaro šalies — Pasipuošus šventadienio rūbais. Šoki iš operos Dana piano solo paskambino Saulius Cibas. Solistė Violeta Balčiūnienė (sopranas) padainavo ariją iš operos Gintaro šalis — Visvaldas, mano sūnus ir Kodėl, kodėlgi — ariją iš operos Dana. Vyrų sekstetas atliko dvi liaudies dainas — Piaun broliukai ir Balnok, tėveli ir Barkarolę; sekstetui akomponavo J. Gaidelis. Solistė Daiva Mongirdaitė-Richardson (sopranas) džiugino auditoriją su Danos arija ir Gėlių žiedai — iš operos Dana. M. Bizinkauskaitė ir Norbertas Lingertaitis padainavo Lakštutės ir Vis-

Komp. J. Gaidelio sukakties pagerbimo dalis svečių prie garbės stalo. Iš dešinės: klebonas kun. P. Šakalys (sveikina jubilatą), E. Vasyliūnienė, V. Eikinas, D. Eikinienė, komp. J. Gaidelis, F. Gaidelienė, J. Kačinskas.

Septuagenarian J. Gaidelis sits with his friends at a dinner given in his honor. Speaking is Fr. P. Sakalys.

Foto K. Daugėla

valdo duetą iš operos Gintaro šalys. Solistas Benediktas Povilavičius atliko liaudies dainą Aušta aušrelė ir ariją iš op. Danos; solistams akomponavo S. Cibas. Pabaigai Šv. Kazimiero choras išpūdingai padainavo Tremtinių giesmę, Tėviškės laukai, Pavasario daina, Šienapiūtė ir Dobilas.

Po koncerto solistai ir auditorija sukaktuvininkui pagiedojo "Ilgiausių metų".

Solistų, muzikų, choro ir seksteto komp. J. Gaidelio kūrybinių didinga interpretacija, gausi auditorija su audringais aplodismentais gražiai įvertino komp. J. Gaidelio garsinių stebuklų pasaulį.

Kompozitoriaus pagerbimas baigtas banketu "Christo's" restorano erdvioje salėje. Jubilatas susilaukė daugelio sveikinimų raštu ir žodžiu. Gauta sveikinimų ir dovanų iš Lietuvos, iš choro ir kt. Kompozitoriui ir jo gyvenimo draugei Felicijai visi linkėjo ge-

riausių, gražiausių, laimingiausių metų.

Po to buvo vaišės, kurioms invokaciją pasakė kun. kleb. P. Šakalys Pabaigai sekstetas, akomponuojant pačiam sukaktuvininkui, padainavo 5 dainas. Ir visi banketo dalyviai audringai sugiedojo jubilatui "Ilgiausių metų!"

Tegu daug pavasarių Felicijos ir Juliaus Gaidelių sodyba pasipuošia kvapiais žiedais, o kompozitoriaus darbo kambarys tegu skamba naujais, širdį virpinančiais kūriniais.

Pagerbdami plačią kultūrinę vagą išvertusius liudijame, kad nesame čia imigrantai, vien gardžios duonos ieškotojai, bet šalia duonos krauname turtus ir į savo lietuviškos kultūros lobyną.

E. Ribokienė

Brocktono Šv. Kazimiero par. choras, klebonas kun. Petras Šakalys ir komp. J. Gaidelis, choro dirigentas.

Foto K. Daugėla

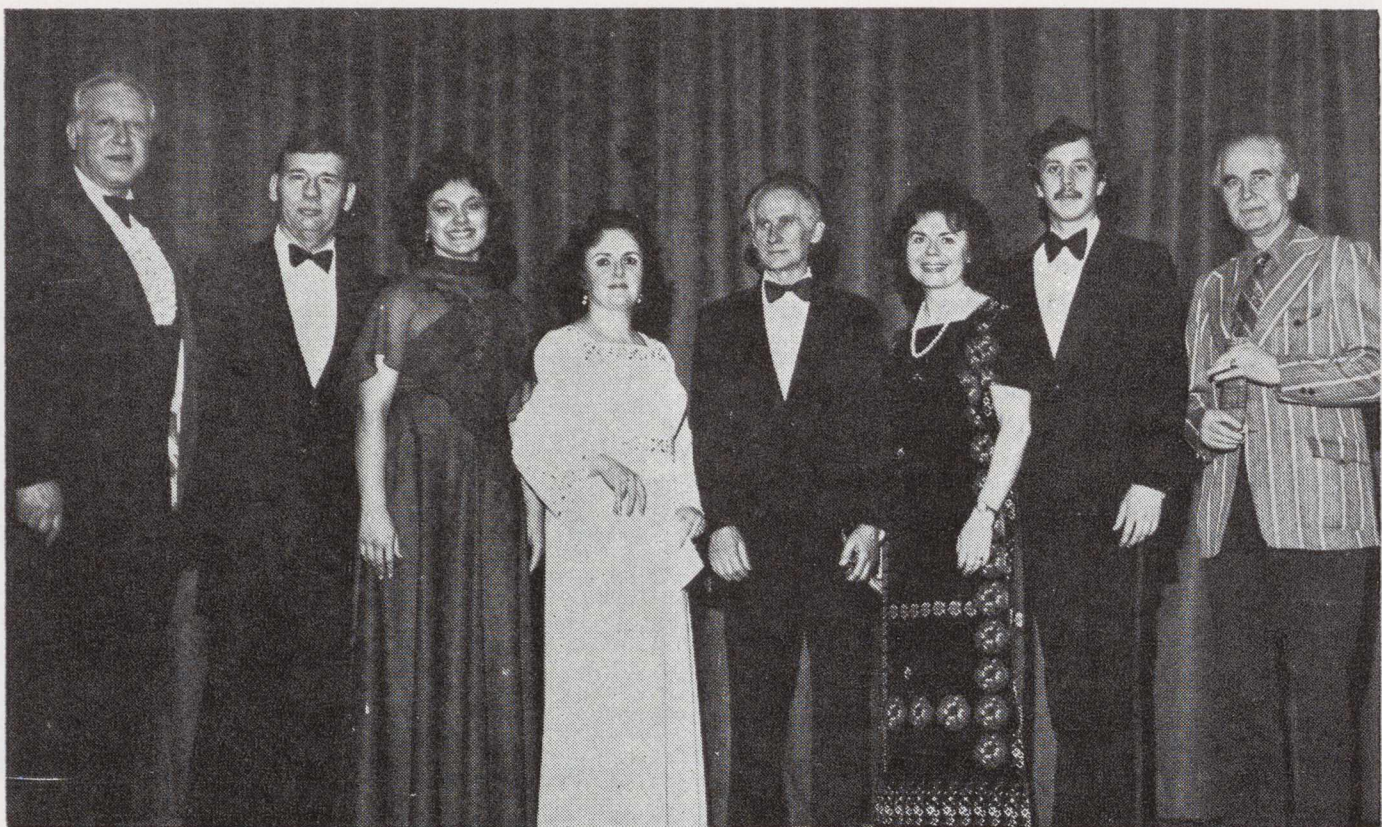
Brockton's St. Casimir's Parish choir is shown with its conductor, J. Gaidelis, and pastor, Fr. P. Sakalys.

KOMP. J. GAIDELIO KŪRYBA

Komp. Jeronimo Kačinsko kalba pasakyta per "Laisvės Varpą"

1979 m. balandžio 8 d.

Šiomet balandžio 5 d. dar vienam mūsų uoliam lietuvių kultūros nešėjui, ištikimai besidarbuojančiam Amerikos rytiniame pakraštyje, kompozitoriui Julijui Gaideliui sukan-ka kaip atitrauktai priimta sakyti, brandaus amžiaus sukaktis. Ne taip, kaip daugelis jo amžininkų, ar tai dėl sveikatos, ar dėl nuvar-gio, J. Gaidelis tebedirba išsijuosęs. Gal ne gėlėmis klotas gyvenimas užgrūdino šį smul-kios kūno kompleksijos asmenį, kuris visą savo amžių pašventė kūrybai. Na, ir tikrai ispūdingas yra jo muzikinio meno įnašas kū-rinių skaičiumi ir kokybe. Tai tvirtai kūrybi-niai susiformavusi asmenybė, nenubloškiama jokių muzikinių izmų. Nors ekspresionistinis elementas jo muzikoje bent kiek vyrauja, jis yra koks tai savotiškas, skirtingas ir charak-teringas tik jam pačiam. Tragiška ir nerami gaida visad yra artima Gaideliui, muzikinė konstrukcija daugumoje tirštos faktūros. Pa-grindines temas lydi gausios antrinės ir kon-tramelodijos. Tai gali būti paaiškinama, kodėl neįgudusiam muzikos klausytojui ji yra ma-žiau prieinama. Gaidelio muzika, kaip kai kas norėtų girdėti, nėra saldi, melancholiška ar sentimentali. Priešingai — tai energijos ir dramos kupini garsų kompleksai, kartais net meniškai šiurkštoki, bet turintys ryškius ir originalius bruožus. Gaidelio muzikos stilius

Komp. J. Gaidelis su programos atlikėjais. Iš kairės: minėjimo pirm. Vyt. Eikinas, sol. B. Povilavičius sol. M. Bizinkauskaitė, sol. Dai-va Mongirdaitė komp. J. Gaidelis, solistė Violeta Balčiūnienė, pianista S. Cibas, solistas Stasys Liepas.

J. Gaidelis stands with the performers at a recent concert recognizing the 50 years of his creative work.

Foto K. Daugėla

lengvai atpažįstamas, o tai jau yra gera kūrėjo žymė, identifikuojanti kompozitoriaus indivi-dualines savybes. O juk atrasti savo "aš" ir realizuoti tai savo kūrinys ir yra svarbiau-sias kūrėjo uždavinys.

Gaidelio kūryba nepaprastai gausi ir įvairi: dvi operos, 6 simfonijos, 6 kantatos, simfo-ninės poemos, baletas, daug kamerinių kūri-nių dainų chorams ir solistams. Šalia profe-sinio atlikimo reikalaujančių kūrinių, Gaidelis yra parašęs ir nepasiruošusio rimtai muzikai

klausovo standartui pritaikytų didesnių ir mažesnių dainų, nevengiant ir pramoginio žanro kompozicinių nuotrupų. Tokių dainų jis daugiausia yra parašęs savo vedamajam vyrų sekstetui.

Dabartiniu metu, be vargonininko pareigų Šv. Kazimiero parapijoje Brocktone, Gaide-lis duoda privačias pianino pamokas, vado-vauja parapijos chorui, kuris, galima sakyti, beliko vienintelis šioje apylinkėje, taigi ir vie-nintelis, kuris užpildo susidariusias spragas lietuviškos dainos ir giesmės srityje. Na, o be to, Gaidelis daro reikšmingiausią iš reikš-mingų kultūrinio indėlio veiksmų, vis dar gausiai savo kompozicijomis papildydamas lietuvių muzikinę literatūrą.

Tačiau stebint iš toliau, to nenuilstamo kul-tūrininko kelyje maišosi pilki šešėliai, kurie temdo ir kartais apsunkina jo polėkius. Lai-mė, kad Gaidelis turi pakankamai atsparumo ir faktino gyvenimo negerovių pajautimo. Tuo būdu jis atlaiko visokį šaldantį dvelkimą, išeinantį iš jį supančios aplinkumos.

Mano linkėjimai bendros profesijos kole-gai Gaideliui, kad jis dar ilgus metus būtų pajėgus tęsti tą svarbią kultūrinę misiją savo tautiečių tarpe ir būtų atitinkamai įvertintas ir palaikomas išeivijoje veikiančių paskirų asmenų, grupių ir kultūrinės bei tautinės veiklos bendruomenių šiame krašte.

Komp. J. Gaidelis viename ankstesniųjų kon-certų su programos atlikėjais. Iš dešinės: J. Gaidelis, P. Bičkienė, F. Gaidelienė, St. Daugėlienė. Foto K. Daugėla

J. Gaidelis stands with his wife, second from left, and performers at an earlier concert.

EMANUELIS JARAŠŪNAS – technikos mokslų daktaras

Floridos universitetas Fort Lauderdale, 7 d. gegužės suteikė technikos mokslų daktaro laipsnį (Ph. D.) inžinieriui Emanueliui Jarašūnui už disertaciją "Metal Stress Relieving by Vibration".

Emanuelis gimė 1932 m. spalio mėn. 4 d. žemaičių žemėje, prie gintarinės Baltijos, Šventosios girininko Juozo ir Onos Jarašūnų šeimoje. Baigęs Palangos gimn. I-ją klasę, jaunasis Emanuelis užsidėjęs jūrų skautų kuprinę, kartu su tėvais, karo išvytais iš tėvynės, pradėjo ilgą ir vargingą benamio kelionę. Vokietijoje, Weidene, lanko lietuvių progimnaziją o jau antroje pusėje Atlanto baigia gimnaziją Clevelande ir pradeda studijuoti mechaninę inžineriją. Kalifornijos Valstybinis universitetas, Long Beach, suteikia jam mechanikos inžinerijos bakalauro ir magistro laipsnius.

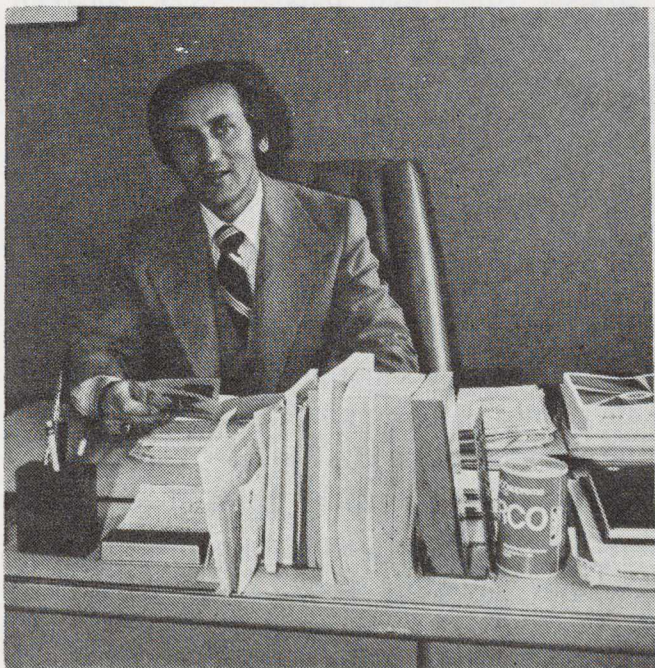
1966 m. Jarašūnas išlaiko Kalifornijos valstybinius egzaminus, tapdamas Registered Professional Engineer, o nuo 1975 m. atsiduoda grynai moksliniam darbui, dėstydamas statiką, dinamiką, medžiagų atsparumą ir metalurgiją Kalifornijos valstybiniam universitete.

Profesinį darbą pradėjo Aerojet General bendrovėje, iškildamas iki Senior Division Manager of Engineering Testing. Išdirbęs 10 metų prie Polaris ir Minuteman raketų, pereina vadovauti komercinei bendrovei, užimdamas viceprezidento pareigas. Po ketverių metų, drauge su kitais dviem bendradarbiais-dalininkais suorganizuoja nuosavą bendrovę, tapdamas jos prezidentu. 1975 m. parduoda savo gerai veikiančią bendrovę ir pereina dirbti grynai mokslinį darbą. Be savo tiesioginio akademinio darbo jis šiandien yra savininkas E. J. & Sons Engineering Consultants bendrovės, kurios specialybė yra kranų ir keltų tikrinimas, mechaninės inžinerijos pritaikymas statybose ir konsultacija bylų paruošimo teismuose.

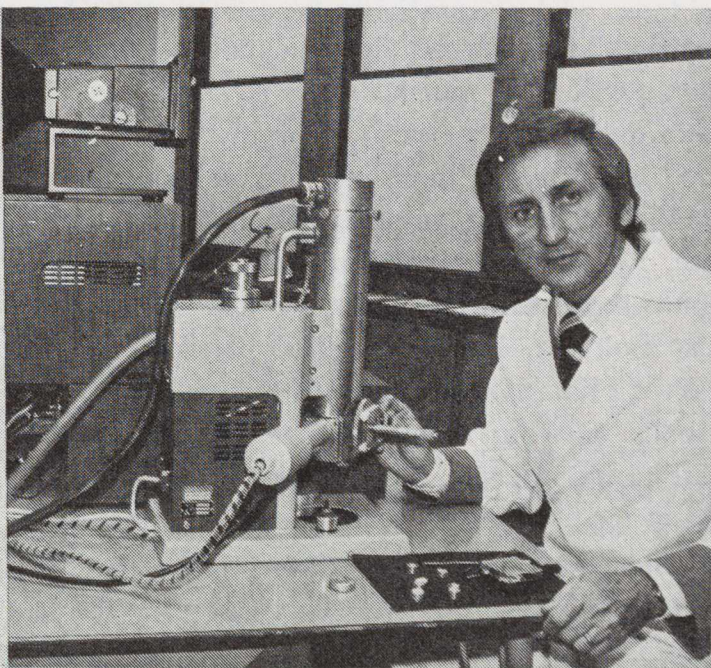
E. Jarašūnas su šeima 1977 m.: žmona Laima, sūnūs Romas ir Auris.

E. and Laima Jarasunas stand with their family, Romas and Auris.

E. Jarašūnas, Associate Professor, savo kabinete Calif. valstybiniam universitete, Long Beach, Calif.

E. Jarasunas, an associate professor at California State University, Long Beach, works at his office at the university.

E. Jarašūnas elektroninio mikroskopo pagalba tyrinėja medžiagas Calif. valstybiniam universitete, Long Beach, Calif.

E. Jarasunas analyzes metals with the aid of an electron-microscope at Cal State University, Long Beach.

E. Jarašūnas yra autorius dviejų mokslinių knygų: Fundamentals of Tool design, 1978, ir Applied Strength of Materials, 1979. Jis yra aprašęs technologijos žurnaluose savo daugiau 20-ties išradimų metalurgijos srityje ir paskelbęs eilę kitų mokslinių straipsnių. Priklauso eilei profesinių organizacijų.

Be profesinių išsipareigojimų, jis labai aktyviai reiškiasi ir lietuviškoje visuomenėje bei kultūrinėje veikloje. Nuo pat jaunystės Emanuelis pamilo jūrą ir dainą. Veiklus jūrų skautų narys, o dainuoti pradėjo jau Vokietijos stovyklose. Atkilęs į šią pusę Atlanto, tuoj įsijungė į "Čiurlionio" ansamblį, vadovaujamą maestro A. Mikulskio, kuriame per 10 metų šoko tautinius šokius ir dainavo lyrinio tenoru. Vėliau dainavo J. Kazėno va-

dovaujamame vyrų oktete "Ažuolas", po to vyrų kvartete, vad. muziko P. Armino, ir komp. Br. Budriūno vyrų kvartete Los Angeles. Ir dabar dar, patys sau pasivadovaudami, su kolegomis Dabšiu, Polikaičiu ir Se-liuku dažnai patalkininkauja įvairiom Los Angeles organizacijoms savo nuotaikingomis dainomis praskaidrindami kasdienybę.

E. Jarašūnas priklauso JAV Lietuvių Bendruomenei, Santa Monikos Lietuvių klubui, Amerikos Lietuvių Inžinierių ir Architektų sąjungai, yra vienas iš steigėjų investavimo bendrovės "Rūta" ir ilgametis jos prezidentas, Kalifornijos Lietuvių Kredito kooperatyvo prezidentas ir aktyvus Korp! Neo-Lithuania filisteris.

Bešokdamas ir bedainuodamas Čiurlionio ansambly, susipažino su kanlininke Laimute

Braziulevičiūte ir 1958 m. sumainė aukso žiedelius, sukurdami pavyzdinę lietuvišką šeimos židinį, kuriame auga du lietuviški ažuoliukai: Romas ir Auris, kurie kas šeštadienį su mamyte važiuoja daugiau kaip 20 mylių į lituanistinę Šv. Kazimiero mokyklą kur Laimutė mokytojauja.

Nuo Šventosios uosto, nuo Palangos kopų ir gintarinės Baltijos, per karo audras, tremtinių stovyklas, gimnazijos suolą, universiteto rūmus iki profesoriaus katedros — tai Emanuelio Jarašūno kelias. Negalėdamas pamiršti ošiančios Baltijos jūros, įsikuria su savo miela šeimynėle saulėje Santa Monikoje, prie pat Ramiojo Vandenyno pakrančių, kad kas rytą vakarą šių bangų daina primintų vaikystės dienas prie Baltijos.

Ed. Balceris

E. Jarašūnas savo draugų dainininkų tarpe. Iš kairės: R. Dabšys, A. Polikaitis, E. Jarašūnas. Foto L. Kantas

E. Jarašūnas sings with his friends R. Dabšys and A. Polikaitis at a concert in Los Angeles.

torium. Vokiečiams aneksavus Klaipėdą, lektoriavo Pedag. institute Panevėžy, Vilniuje, kur įsijungė ir į darbą Vilniaus Muzikos mokykloje — buvo instruktorium ir vicedirektorium.

Pastumtas į egzilę, buvo Dilingeno lietuvių vargonininku, davė privačias muzikos pamokas. Pasiekę Ameriką, gyveno Bostone, dirbo Putnamo Seselių mokykloje ir, ilgesniam sunkiai susirgęs, likęs nedarbingu, su podukros Valės ir Kazio Barmų šeima persikėlė į Kaliforniją, kur, prelado kun. Jono Kučingio pastangomis buvo patalpintas į geriausios klasišės Senelių namus (The Little Sisters of the Poor Home for Aged). Ten, maždaug prieš 17 metų, tyliai užgeso ir buvo palaidotas Kalvarijos kapinėse. Jam amžino poilsio vietą parūpino ir paminklinę lentą uždėjo podukra Valė (irgi muzikė, pedagogė, solistė) ir Kazys Barmai, drauge su jų dukterim Dalia ir Mintautu Sodeikais (Sodeika — irgi iš žymių muzikų šeimos), Los Angeles Šv. Kazimiero parapijos bažnyčioje graudžiai ir gražiai nuskambėjo J. Gaubo sukurta giesmė "Ave Maria" (solo giedotojo čia viešinti Daiva Mongirdaitė), gedulingose mišiose vargonais grojo muz. B. Budriūnas ir giedotojo buvęs velionies studentas Petras Armonas.

Nors tikrųjų — kraujo — giminių, atrodo, čia J. Gaubas neturėjo, bet "mūsų Dėdukėlis, kaip Barmai ir Sodeikai jį su meile vadindavo, buvo visada gerai prižiūrėtas ir paguostas, pagaliau — ir gražiai palaidots.

Ilga (83 metų) ir įvairi muziko J. Gaubo žemiška kelionė išprasmino vertingais darbais ir kūrinių. Iš tikro, J. Gaubas buvo veiklos žmogus ir auklėtojas; dirbo Nepriklausomaj Lietuvoje ten, kur savo gabumais būdavo reikalingas: vadovavo chorams, organizavo Dainų šventes, mokė muzikos gimnazijose, ruošė jaunus muzikos pedagogus (seminarijose ir pedagoginiam institute). Būdamas pats visada giedras ir jaunatviškos dvasios, suprato jaunimą ir mokėjo būti jiems naudingas: sukūrė muziką Šiaulių gimnazijos himnui, Jaunlietuvių himnui ir parašė daug nuotaikingų proginių ir neproginių dainelių.

Iš jo gausių vertingų muzikos kūrinių paminėtina "Mažųjų dainos" — 60 skambių dainelių, jo paties lėšomis išleistų, jam dirbant Klaipėdos Pedagoginiam Institute, kurios virto lyg chrestomatija mokytojams ir buvo mėgiamos visose mokyklose. Iš harmonizuotų liaudies dainų J. Gaubo "Žalioj girėlėj", pavyzdžiui, gražiai nuskambėjo trijų tūkstančių jungtinio choro dainininkų lūpose Pasaulinėje parodoje New Yorke 1939 m. Yra J. Gaubo kūrinių mimeografuotų (J. Kreivėno), multiplikuotų ar tebesančių rankraščiuose (pas Valę Barmienę, 1311 McCallum St., Los Angeles, Ca. 90026): 16 dainų mišriam chorui, 6 liaudies dainos solo su fortepijonu, iš kurių populiarios "Dul-dul dūdelė", "Spragilų daina" (mišriam chorui).

Alė Rūta

ŠIMTMETIS NUO MUZIKO J. GAUBO GIMIMO

Kas žmogaus gyvenimas? Ar tik varginga kelionė, žiupsnelis biografinių žinių, menkutis palikimas? Žmogus, įrėmintas laike ir tautoj, nepraeina, neišnyksta, o palieka savo dvasinį paveikslą, tiek stiprų ir gražų, kiek savo gera valia, kūryba ir darbu pajėgia nuveikti kitų gėriui. Ir tas paveikslas kartais švyti tautose per šimtmečius.

Žmogus tiek vertingas, kiek jo darbo vaisiais gali džiaugtis ir naudotis visa tauta, ir kiek jį pažinę seka jo pavyzdžiu bei brangina jo atminimą.

Šių 1979 m. birželio 20 d. sueina šimtas metų nuo muziko Juozo Gaubo gimimo 1879.6.20 — 1962.7.8. Tai buvo šviesi as-

menybė, kilimu nuo Šiaulių (Mickūnų kaimo, Lygumų vlsč.) — muzikas, pedagogas, kompozitorius, chorų meisteris. Vargingoje našlaičio dalioje turėjo mokslintis savomis jėgomis. Mokėsi pas vargonininkus Šeduvoje, Šiauliuose, Rokiškio muzikos mokykloje. Vargonininku dirbo Stačiūnuose, Kurske (ten ir muzikos mokyklą lankė). Vėliau persikėlė į Maskvos Filharmonijos muzikos mokyklą, kurią baigė laisvojo menininko vardu. Turėjo atlikti karinę prievolę. Vėl dirbo operų ir operėlių grupėse Maskvoje. Karo metu buvo mobilizuotas, fronte du kartu sužeistas. Karinę tarnybą pradėjo "praporščiku", baigė — kapitono laipsniu.

Grįžęs į Lietuvą dirbo intendantūroje, vėliau, grąžintas į Švietimo ministeriją, dirbo kaip muzikas-pedagogas: Šiaulių gimnazijoje, Mokytojų seminarijose, Klaipėdos muzikos konservatorijoje ir Pedagoginiam institute lek-

I chorinę literatūros Chrestomatiją (1963 m. Vilniuje) įdėtos J. Gaubo „Žaliojo girelė“ ir „Mano rūtos“.

Juozas Gaubas yra sukomponavęs nemažai religinių kūrinių. Iš įvairių konkursų, kuriuose J. Gaubas yra dalyvavęs ir laimėjęs, įdomiausias yra „Muzikos žinių“ 1957 m. Chicagoje skelbtas konkursas (mecenatas kun. J. Prunskis), kuriame jis laimėjo pirmą premiją už religinę muziką (jėzuitas kun. Bruno Markaitis — pirmą premiją už pasaulinę muziką ir antrą — už religinę). Kun. Stasio Ylos žodžiais J. Gaubas yra parašęs 5 mišių giesmes, 15 giesmių Marijos garbei; gražiausios iš jų — Exaltabo te Domine, O Motina sopulinga, Gaudūs verksmai, Alyvų daržely.

J. Gaubo mirties dešimtmetį minint, Los Angeles, Barmų-Sodeikų pastangomis buvo suruošta graži šio didžio muziko prisiminimo Akademija ir ta proga (1972 m.) išleistas leidinys: J. Gaubo „Dainos ir giesmės“, su kompozitoriaus Bruno Markaičio įvadinio straipsniu. To leidinio dar galima gauti pas Valę Barmienę; pas ją randasi dar ir nemažai velionies rankraščių. Vienas paskiausių J. Gaubo kūrinių, rastas po jo mirties, pavadintas „Tėvynės ilgesys“ (poeto Putino žodž.)

Teko muziką J. Gaubą pažinti, kai jis buvo Klaipėdos Pedagoginio Instituto fortepijono klasės ir muzikos metodikos lektorium. Man ir dabar dažnai tebeskamba mintyse jo linksmos, smagios dainelės, kurias mes, studentai, privalėjom išmokti:

„Katinėli, kac-kac-kac, tu gerutis vis toks pats“...

„Skrajojo uliojo bitelė ratuota, jai vyšnia iškėlė pavasario puotą“ (Vytės Nemunėlio žodžiai).

Mes energingai, nors virpančiais pirštais, daužydavom pianiną ir nedrąsiais balsais traukėm tas daineles, kurias ruošėmės tapę mokytojais, perduoti į mažųjų lūpas, jų džiaugsmui ir pamėgimui. Mūsų lektoriaus mėlynos akys būdavo nukreiptos kažkur į toli, bet jo ne tik lūpos, o ir visas veidas šypsodavos. Per pratybas ir egzaminus J. Gaubas būdavo griežtas, bet visada jautėsi jo humaniškas gerumas ir skaidri kūrėjo siela. Jau tada buvom girdėję, kad Gaubas ir jo žmona Bronė (Bronės Barmienės mamytė) buvo labdaringi žmonės, ypač neturtingų studentų globėjai.

Toks man iš laiko tolumų prisimena mokytojas, lektorius J. Gaubas. Esu tikra, kad tūkstančiai jo mokinių ir studentų tebeprisimena jį — kaip rūpestingą pedagogą, patriotą lietuvių, ilgesingos ir skambios muzikos kūrėją, gilesnį žmogų, tačiau, atrodė, tokį paprastą ir visiems prieinamą.

Kas žmogaus gyvenimas? Ar tik varginga jo praeita kelionė gale paženklinta kryžium ir paminkline lenta? Ne. Tai daug daugiau. Kūrybos žmogus įsilieja į savo tautą, lieka atminty, širdyse, skatina ir kitus, kitas kartas: ruošti, lavinti, ilgėti, dirbti, kurti.

„Antrosios Jaunystės“ vieneto dainininkės, iš kairės: Aldona Dargytė-Byszkiewicz, Aldona Skilandžiūnienė, Aldona Jankaitienė, Valė

Siminkevičienė, Ada Jucienė ir Laima Mačionienė.

Lithuanian Women's Sextet of Toronto.

„Antroji Jaunystė“ Toronte

Kai išeivijos lietuvių kolonijose pamažu nyksta mėgėjų chorai, atsiranda nauji, mažesni vokaliniai vienetai, dažniausiai iš asmenų, seniau dainavusių choruose. Viena tokių grupių yra Toronto Lietuvių Namų Dainos vienetas „Antroji Jaunystė“, kuri 1979 m. balandžio mėn. L. N. Mindaugo menėje koncertavo per tradicinį Velykų pobūvį-pietus.

„Antroji Jaunystė“ — tai šešetukas gražiai susidainavusių energingų moterų, kurios veikliai reiškias Toronto visuomeninėje veikloje. Valė Siminkevičienė turi gėlių krautuvę ir mielai patarnauja savo tautiečams, dainuoja „Varpo“ chore; Aldona Jankaitienė — L. N. Moterų būrelio pirmininkė; Ada Jucienė — sėkminga visuomeninio darbo veikėja; abi anksčiau minėtos ponios Pasaulio Lietuvių Dienų metu buvo prisiėmusios labai svarbias pareigas: judviejų atsakomybei buvo patikėtos V-sios Kanados ir JAV Dainų šventės biuletų platinimas. Aldona Skilandžiūnienė dirba Lietuvių Namų administracijoje. Jaukėsio pobūdžio parengimuose nevienas torontietis esame girdėję skambų ir gražų Laimos Mačionienės balsą. Aldona Dargytė-Byszkiewicz yra L. N. buhalterė ir Toronto lietuvių teatro „Aitvaras“ vadovė ir režisierė. Vieneto muzikinis vadovas yra jaunas ir talentingas muzikas Jonas Govėdas. Pasaulio Lietuvių Dienose jis pasirodė kaip gabus chorvedys, sugebąs suvaldyti didžiulį chorą ir išgauti dainos grožio pajautimą. Vienetas repertuare turi 16 dainų ir 4 giesmes, daugiausia naujų, originalių kompozitorių.

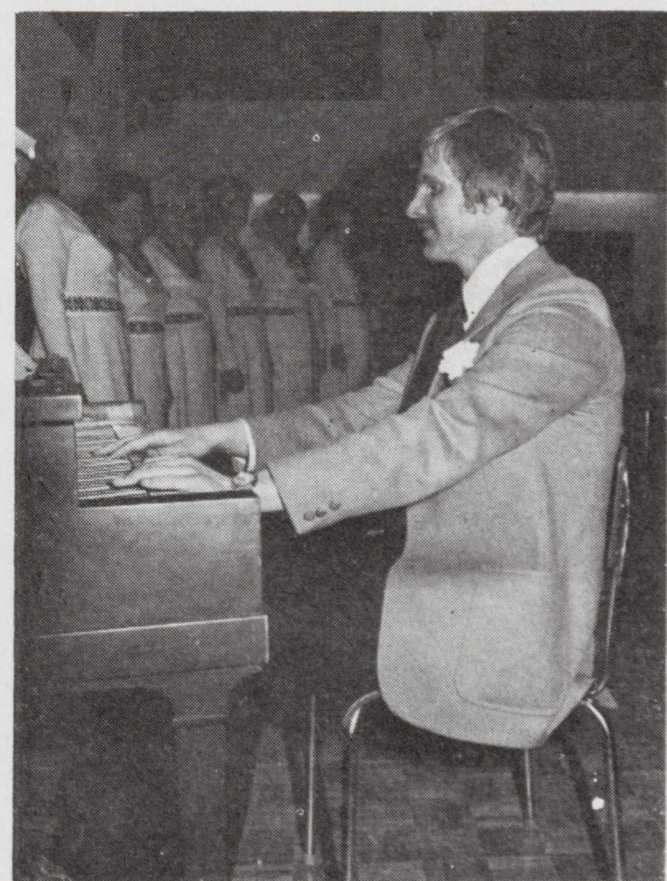
Nors šių dainininkių vienetas dar jaunas, įsikūrė prieš dvejus metus, bet jau spėjo koncertuoti įvairiose Kanados vietose ir Detroito.

Toks buvo ir Juozas Gaubas, su šypsena ir melodijomis praplaukęs savo gyvenimą, kurio gimimo prasmingą šimtmetį šią vasarą minime.

te. Turėjo 15 koncertų. Gražiai susidainavusios, publikos dėmesį pagauna atliekamų dainų tikslumu, įsijautimu, gera tarsena ir laisva laikysena scenoje. Dainininkės dėvi skoningus drobės drabužius, popuoštus tautinėmis juostomis ir gintaro karoliais.

Balandžio mėn. 8 d. Dainos vienetas „Antroji Jaunystė“ atšventė savo krikštynas puikiu koncertu šeimyniniam, jaukiam pobūvyje. „Krikšto tėvai“ buvo: Irena Alantienė, rašytojas Vytautas Alantas iš Redford, Mich., Ona Indrelienė ir Jurgis Strazdas.

Linkim šiam energingam šešetukui ir toliau su pasišventimu ir meile dirbti, tobulėti ir džiuginti klausytojų širdis. Sėkmės! Rūta

Vieneto vadovas ir akompaniatorius muzikas Jonas Govėdas.

John Govėdas, accompnist and director of the Women's Sextet.

GRAŽINA KRIVICKIENĖ BALTUOSIUOSE RŪMUOSE

1962 m. Gražina Krivickienė, dr. A. Trimako, Vliko pirmininko, buvo pakviesta atstovauti ELTAI Valstybės departamento konferencijose. Po metų su Valstybės departamento, spaudos skyriaus rekomendacijomis, ji tapo JAV kongreso — Press Gallery — lietuvių korespondente. Šioms pareigoms ji buvo priimta ypač dėl to, kad yra buvusi Lietuvos Finansų Ministerijos leidžiamo ekonominio biuletenio prancūzų kalbos techniškoji redaktorė "Information Economiques de Lithuanie".

Vėliau su Valstybės departamento ir Press Gallery rekomendacijomis nuo 1964 metų birželio mėn. 12 dienos ji tapo "Draugo" akredituota Baltųjų rūmų korespondentė. Tai pirmoji lietuvė šiose pareigose.

Per 15 metų prie keturių prezidentų ji turėjo progos dalyvauti Baltųjų rūmų ruošiamose konferencijose, korespondentų ir kitų žinybų atstovų diskusijose, pranešimuose, svetimų valstybių galvų susitikimuose, priėmimuose ir pan. Turėjo progos iškelti Lietuvai rūpimas problemas, sueiti į pažintį su žymiais korespondentais ir įvairiais asmenimis. Ji yra gavusi iš prezidentų žmonių ir Baltųjų rūmų įstaigų įdomių laiškų, kvietimų, nuotraukų, kurių dalį pateikiame Lietuvių Dienų skaitytojams.

Dalilė Polikaitienė

G. Krivickienė kitų korespondentų tarpe su Valstybės sekretoriumi Dean Rusk Valstybės departamente suruoštos konferencijos priėmimo metu.

Mrs. Grazina Krivickas among other correspondents during a conference with Secretary of State Dean Rusk.

Pasikalbėjimas - interviu prezidento Gerald Ford jo kabinete 1976 m. su šešiais etninių grupių korespondentais. — Iš kairės: vokiečių, lietuvių (G. Krivickienė), lenkų, italų, prez. Ford, kiniečių, ukrainiečių korespondentai.

Interview in President Gerald Ford's office in 1976, attended by correspondents from six ethnic newspapers. From left to right: German, Lithuanian (Mrs. Grazina Krivickas), Polish, Italian, Pres. Ford, Chinese, Ukrainian correspondents.

Vyčių 110-sios kuopos narys Bill Sidtis, kairėje, ir kun. K. Pugevičius, Vyčių Lietuviškų Reikalų komiteto pirmininkas, padeda Roger Miller ir David Roderick iškrauti P. L. Jaunimo pareiškimą su 144,000 parašų Jungtinėms Tautoms, reikalaujanti laisvės Lietuvai. Parašai įteikti birželio 15 d.

K of L Council 110 member Bill Sidtis (extreme left) and Lithuanian Affairs Chairman Fr. Casimir Pugevicius helping to unload 41 binders containing 144,000 signatures on the Lithuanian Youth Petition to the United Nations asking to free Lithuania. Petitions, collected by the World Lithuanian Youth Organization, were presented to Mr. Edward Mezvinsky, U.S. Representative on the Human Rights Commission to the United Nations on June 14, the 38th anniversary of the mass deportations of Lithuanians to Siberia. Left to right: Bill Sidtis, Roger Miller, Fr. Pugevicius, David Roderick.

Foto L. Tamošaitis

LIETUVIŲ JAUNIMO PETICIJA

1979 m. birželio 15 d. New Yorke JAV atstovybėje prie Jungtinių Tautų lietuvių Jaunimo delegacija įteikė E. Mezvinsky, JAV atstovui Jungtinių Tautų Žmogaus Teisių Komisijoje, 144,000 parašų prie pareiškimų, kuriame prašoma nepriklausomybės Lietuvai.

Nuotraukoje, iš kairės: Violeta Abariūtė, Danutė Norvilaitė, Jūratė Krokytė-Stirbienė, Rimantas Stirbys, Edward Mazvinsky, Aušra Zerr, kun. K. Pugevičius, William Sidtis.

Peticiją suorganizavo Pasaulio Lietuvių Jaunimo Sąjunga.

June 15, 1979, at the U.S. Mission to the United Nations, a delegation of Lithuanian World Youth, accompanied by senior advisors, presented Mr. Edward Mezvinsky, U.S. representative to the U.N. Human Rights Commission, 41 volumes with 144,000 signatures petitioning for self-determination for Lithuania. Left to right: Violetta Abariute, Danute Norvilaite, Jurate Krokyte-Stirbienie, Rimantas Stirbys, Edward Mezvinsky, Ausra Zerr, Rev. Casimir Pugevicius, Bill Sidtis.

Dalis dalyvių baidių birželio įvykių minėjime prie Kultūros Židinio kryžiaus Brooklyn, N.Y. birželio 15 d. minėjamą suorganizavo Lietuvos Vyčių 110 kuopa, dalyvaujant "Perkūno" chorui.

Foto L. Tamošaitis

Council 110-Maspeth of the Knights of Lithuania joined by the Perkunas men's chorus, commemorated the 38th anniversary of the mass deportations from Lithuania and the 4th anniversary of the sentencing of Nijole Sadunaite with a prayer vigil at the shrine before the Lithuanian Cultural Center in Brooklyn, N.Y., June 15, 1979.

ANICETAS BUČYS

*Šie eilėraščiai yra su autoriaus leidimu
paimti iš Aniceto Bučio, Londone išleistos
knygos "Eilėraščiai."*

MANO BRANGENYBĖS

...avo pastogėje turiu prisikrovęs
visokių brangenybių:—

Sklypelį tėviškės dangaus,
Dobilo žydėjimą
Ir, tarp kitko,
Svirties girgždėjimą.

Kai tą svirties gvirgždėjimą
Atsiminės pabudinu,
Sukyla visas kaimas:

Mauroja karvės ir buliai,
Sužvengia žirgai,
Ir išeina sesė su naščiais.

Pasikausęs sukilusio kaimo
Ir pasigrožėjęs išsiilgtu reginiu
Svirties girgždėjimą
Vėl ramiai palieku
Savoj pastogėj.

AKIŲ SPINDULIAI

Ten jaunystė žydėti nebaigusi,
Tiktai prasidėjęs gyvenimas,
O motina ten užmerkusi akis...

Kas paguodos žodį pasakys?
Kas priglaus?
Prašau dangaus—
Man reikia meilės,
Man reikia rankų ištiestų!

Tik tu, tik, mama, tu...

Ir aš žinau, tikiu,
Kad ne tiktai sapne
Tu ramini mane
Amžinai užmerktų akių
Spinduliais...

LIKIMO ŽVAIŽDĖS

Nesusižersiu visų žvaigždžių
Į savo saujas
Ir nenusinešiu,
Kaip karaliūnas,
Pasakų keliais.

Tik ant lazdos pasikabinęs
Ryšulėlį,
Pripildytą dainelių posmų
Keliausiu
Išguito keleivio takais.

Keliausiu ne vienas,—
Mane lydės
Mano likimo žvaigždės.

SUNKU IŠSAUGOTI

Be galo
Sunku išsaugoti
Trapius daiktus.

Neapsakomai lengvai sudūžta
Parceliano vazos,
Laimė,
Meilė
Ir visas šis gyvenimas,

Ir nenuostabu:

Likimo grubūs pirštai
Be gailėsčio
Juos pastumia
Nuo pjedestalo.

NORĖČIAU

Aš norėčiau
Sulaikyti
Lietų,
Kad nelytų,

Kad neaugtų
Rūpestėliai,
Kaip žalia žolelė.

Duok, broleli,
Ašarų dalį
Rūpesčiam iškirsti,

Duok, sesule,
Lino skarą
Lietui sulaikyti.

Bet brolelis
Guli — dūli
Prė berželio balto,

O seselė
Be skarelės
Alpsta sniego pūgoj...

LAUKIAM

Mes laukiam žodžių,
Kurie mus nuramintų,
Paguostų,
Nutrintų ašarą nuo skruosto.

Mes laukiam žodžių,
Lyg balzamo lašų,
Kurie gaivintų mus
Sunkioj kovo.

Mes laukiam žodžių,
Kurie įžiebtų meilę,
Lyg Prometėjus ugnį,
Ir šviestų tarp uolų.

Mes laukiam žodžių
Lyg paukščių-sakalų,
Kurie atneštų Laisvę
Ant galingų sparnų.

PASIRINKIMAS

Liūdesiu apnikus,
Pagalvoju,
Kad gera būtų
Nors baltamarškiniu berželiu,
Šakas nuleidus,
Prie Nemuno šlaito
Rasų ašarom apverkti
Praeitį.

Bet kai pagalvoju
Antrą kartą
Būtų geriau
Granito kalnu
Susikuprinti,
Kurio nei laiko dantys graužia,
Nei audrų sukuriai ardo,
Ir, slėnin palinkus,
Gilias dūmas
Dūmoti.

Mes beržais svyrūnėliais,
Audrų daužytais,
Jau esam buvę
Daug kartų,
Ir apkarto.

MILIJONIERIUS

Kol surūkysiu pusę kvepančio cigaro,
Į mano seifus suguls
Dar vienas milijonas dolerių,

Bet nesužinosiu,
Kiek kainuoja
Viena gyvenimo akimirka,
Jokioje biržoj
Niekas nenupirko jos,
Niekas neparduoda,
Niekas niekados.

Ir saldžiame dūmely
Tik klausysiu,
Kaip sekundės krenta amžinybėn,
Lyg kvepiančio cigaro pelenai
Į auksinę
Peleninę.

LIETUVIAI IŠGELBĖJO NUO VOKIEČIŲ ŽIEMRYČIŲ EUROPA

I. Vokietija nukariauja slavų tautas už Elbės

XII — XIII-me amžiuje Vokietija pasidarė labai galinga. Krikščionybę ji naudojo kaip priemonę savo tautai išskirti. O kas gi anuomet buvo krikščionybė? Tas pat, kas šiandien laisvė, demokratija, taika. Anais laikais ir mokslo, ir politikos vyrai Kristaus tikėjimą be jokių rezervų laikydavo aukščiausią gėrybę, galvojimo ir gyvenimo pagrindu. Vokietijos politikai, pasirėmę ir prisidengę šia niekeno neginčijama tiesa, stengėsi primesti savo valdžią kitoms tautoms ir jas pavergti.

Antra vidurinių amžių Vokietijos politikos priemonė buvo imperija ir imperatorius. Nors šis dalykas nebuvo tokio orumo ir taip be sąlygų priimamas kaip krikščionybė, vis dėlto ji turėjo nemažą politinį ir moralinį svorį.

Tai kas toji imperija ir kas tasai imperatorius? — Kai V-tame amžiuje puslaikinės tautos užplūdo Romos senosios imperijos visą vakarinę dalį, Europa pasijuto be stiprių rėmų, be vienyjančios politinės valdžios. Dėlto popiežius Leonas III-sis, kaip vienintelis pastovus autoritetas ir graikų-romėnų garbinęs kultūros atstovas, Frankų valstybės karalių Karolį Didįjį 800-siais metais vainikavo imperatorium. Bažnyčios supratimu, imperija turėjo būti virš visų tautų. Juk pati Bažnyčia buvo tarptautinė, Frankų valstybė irgi ne tautinė (nes apėmė vokiečius ir prancūzus), vainikavimas atliktas Romoje, pagaliau, naujasis kūrinyas pavadintas ne kurios esamos tautos, bet tradicinės Romos imperijos vardu.

Kuo gi vokiečių valdovai pavertė Romos imperiją? — Grynai vokiška įstaiga. Imperijos vardu jie kariavo kruvinus karus su Vengrija, Čekija, Lenkija, Prancūzija, Italija, pagaliau su įvairiomis slavų tautomis už Elbės upės. Kadangi imperija esanti tarptautinė, tai jai turinčios priklausyti visos Europos valstybės ir tautos. Pagaliau, prieita iki to, jog vokiečiai Romos imperiją pavadino tiesiog "Romos imperija vokiečių tautos" (Romanum imperium Germaniae nationis). Tai įvyko apie XIV-tą amžių.

Vokiečių istorikai visais laikais stengėsi įtikinti pasaulį, esą "Romos imperija vokiečių tautos" buvusi visų tautų ir valstybių be niekur nieko pripažinta. Dar daugiau — tai esanti viena iš vidurinių amžių specifinių sąvokų. Imperijos vardas dar ir dabar linksnuojamas.

Ar jau taip iš tikrųjų buvo? — Ne. Vokiškos Romos imperijos niekuomet nepripažino Bizantija arba Romos rytinė imperija su Konstantinopolio sostine. Ji save laikė vienintele teisėta Romos imperija ir visų senosios Romos žemių valdytoja. Iš tikrųjų, imperatorius Konstantinas Didysis 328-siais metais tebuvo perkėlęs sostinę iš Romos į Bizantiją (kuri pagal jo vardą praminta Konstantinopolio), pati gi imperija teisiškai niekuomet ne-

buvo suskaldyta. Rytinė ir vakarinė jos dalys atsirado grynai dėl valdymo tvarkos, t. y. administraciškai ir paskui dėl faktiško puslaikinių tautų imperijos vakarinės dalies užplūdimo. Bizantijos imperatoriai dėl "Romos imperijos vokiečių tautos" buvimo per šimtus metų siuntinėjo raštų raštus popiežiams. Ta linkme buvo daryta veiksmų, net ir karinių.

Romos vokiškos imperijos valdžiai niekuomet nepasidavė Anglija, Prancūzija, Skandinavija, Pirėnų pusiasalio valstybės. Žinoma, joms prisėjo stipriai spirtis. Kai Anglijos karalius Ričaras Liūtaširdis XII-to amžiaus pabaigoje grįžo per Vokietiją iš III-čio kryžiaus žygio, tai Henrikas VI-tas jį porą metų laikė kalėjime ir vertė pasiduoti imperijai. Už Prancūziją stojo popiežius Inocentas III-sis ir paskelbė, kad ta valstybė nepriklauso imperatoriaus. Pagaliau buvo tokių valdovų, pvz., Pirėnų pusiasalyje ir Bulgarijoje, kurie irgi pasivadino imperatoriais. O Italija buvo tikra vokiškos Romos imperijos kankinė. Apytikriai skaičiuojant, per 300 metų (936-1250) kas 10 metų čion atžygiuodavo vokiškas imperatorius su kariuomene, griaudavo miestus, liedavo kraują. Nebeturėdami ką daryti, popiežiai XIII-tojo amžiaus pirmoje dalyje paskelbė kryžiaus karą prieš vokiečių viešpatavimą Italijoje. Visi kratėsi ta imperija, kadangi ji iš tarptautinės pavirto tautine, iš tradicinės romėniškos — siaurai vokiška, iš idealistinės bei moralinės — savanaudiškai smurtinė. Valstybės, norėdamos išvengti geležinių vokiškos imperijos varžtų, pasiduodavo popiežiaus globai, atsieit, kaip jo lenininkės. Taip buvo kurį laiką su Anglija, Vengrija, Sicilija, Lenkija, net ir su Lietuva.

Vokiečių imperatorių vienas pačių svarbiausių siekimų buvo veržimasis į rytus. Vokiečių kalba tam turi specialų terminą — "Drang nach Osten" Karolio Didžiojo laikais, t. y., iki IX-to amžiaus vokiečių siena rytuose siekė tik iki Elbės upės. Paskutinės vokiškos sritys rytuose buvo Saksonija ir Turingija. Toliau gyveno slavai. Jų buvo įvairiausių giminių: polabai — prie Elbės, hevelai — prie Havelio, lužičėnai (Lausitzer) — tarp Spree ir Neissės, pamarėnai — į pietus nuo Baltijos jūros, kašubai — Dancigo apylinkėse. Slavų kalbos pėdsakai ati iki šių dienų išlikę upių, vietovių pavadinimai ir gyventojų pavardės. Kašubų gyvos kalbos likučių yra ir dabar į vakarus nuo Dancigo, o lužičėnų — tarp Spree ir Neissės. Lužičėnų kalba iki Hitlerio laikų buvo net leidžiamas laikraštis. Pagaliau, eilinis tokio Drezdeno Burgeris dar XX-to amžiaus pradžioje kiekvieną iš Breslau'jo atvykusį svečią vadindavo "einen Polen", atsieit, lenku.

Tie slavų plotai buvo užvaldyti kardu ir krauju. Jau vokiečių valstybės kūrėjas Henrikas I-masis iki X-to amžiaus vidurio nukariavo sritis iki Oderio. Slavai sukilo ir išvijavo vokiečius. Bet Ottonas I-sis (†973) juos numalšino. Vokiečių valdovai elgėsi sistemingai

ir atkakliai. Išeinamuoju punktu slaviškiems rytams pavergti buvo galinga Magdeburgo pilis ant Elbės. Nukariautuose plotuose ant karštų pėdų statydavo mažesnes pilies. Taip atsirado Merseburgas (ant Saalės), Quedlingburgas, Meissenas ir dar keliolika. Tačiau apie X-to amžiaus pabaigą, Ottono III-jo laikai siūbtelėjo galinga sukilimo banga, ir vokiečių viešpatavimas panaikintas. Griauta deginga pilys, bažnyčios, vokiečių kolonistų sodybos.

Paskui per 200 metų rytuose kunkuliavo ir liepsnojo. Vokietijos valdovai, tokie Henrikas II-sis, Lotaras, Fridrikas I-mas Barbarossa vis ir vis stengėsi atsigriebti ir besipurtančioms tautoms užmesti savo valdžią. Sukilėliai spietėsi apie Lenkijos ir Danijos karalius. XI-to amžiaus viduryje sudeginta Hamburgas, XII-to pabaigoje apsupta Magdeburgas. Tuomet Danijos karalius Kanudas VI-tas, palaužęs vokiečius, pasivadino "danų ir slavų karaliumi".

Bet Vokietijos valdovai veržėsi nežmoniškai atkaklumu ir ištvermingumu. Nors turėjo pilnas rankas darbo, bekovodami su savo sritiniais kunigaikščiais, su popiežiais ir su Italija, tačiau rytuose žingsnis po žingsnio veržėsi į priekį. Kur pačių vokiečių jėgos neišnešė, stengėsi pritraukti kitus Europos kraštus.

Žinoma, viską pridengiant gražia krikščionybės skraiste. Vėliausiai nuo XII-to amžiaus vidurio prieš slavus pradėjo ruošti kryžiaus žygius. Vadinas, kryžiaus karai nuo Palestinos ir Kristaus karsto nukreipti prieš slavų tautas, atvirai kalbant, suvokietinti. Tai patvirtina, be daugelio kitų ir šitokis faktas. XI-to amžiaus pradžioje Henrikas II-as prieš krikščionis lenkus ir jų karalių Boleslovą Chrobry panaudojo pagonis lužičėnus.

Užimti, pavergti svetimą kraštą buvo permaža, jį reikėjo suvokietinti (verdeutschten das Land). Taigi Trečiojo Reicho vairotojas šio termino neišrado, bet paėmė iš istorijos. Ką užimdavo rytuose, ant karštų pėdų ten įkurdavo vokiečius kolonistus. Kolonizacija pradėta apie XII-to amžiaus vidurį ir truko maždaug porą šimtmečių. Pagal Elbę, Oderį ir dar toliau į rytus sodinta vokiečiai, daugiausia iš Niederlandų ir nuo žemutinio Reino. Iki XIII-to amžiaus vidurio Silezijoje atsirado 30 vokiškų miestų, o į amžiaus pabaigą jų dar padaugėjo. Poznanė pradėta kolonizuoti kiek vėliau.

Kolonizaciją bei vokietinimą atbaigė rytuose naujai įsteigtos vyskupijos ir vienuolynai. Iš vienuolių čia lemiama vaidmenį suvaidino cistersiečiai ir premonstratiečiai. Patys vokiečiai to neslepia. Trečiojo Reicho laikais man pateko į rankas mokslo žurnalas "Benediktinische Studien". Čia be niekur nieko teigiama, girdi, Vokietijos benediktinai su krikščioninimu drauge varė ir vokietinimą arba germanizavimą. Jei anglai būtų taip elgęsi, pati Vokietija būtų buvusi suanglinta. Juk yra neginčijama istorinė tiesa, kad vokiečius su-krikščionino Anglijos misionieriai. Jų vardai: Kolumbanas, Gallas, Winfrydas-Bonifacas, Alkuinas, Lullus Žymiausias jų tai Winfrydas-Bonifacas (680-754), kuris nusipelnė vokiečių tautos apaštalo vardą.

II. Vokiečiai pavergia Prūsiją, Latviją ir Estiją

Ir taip, apie XII-to amžiaus pabaigą vakarų slavai buvo galutinai nukariauti ir įjungti į vokiečių imperiją. Bet Drang nach Osten, lyg tas sniego gniūžulas, ritosi tolyn nesustodamas ir pasidarė dar veržlesnis, dar galingesnis. Jam pakeliui buvo lietuviškos arba aistiškos giminės (vokiečių mokslininkai III-jo Reicho laikais savais sumetimais pradėjo jas vadinti baltiškėmis). Jos kalbėjo ir šiandien kalba artima Indijos sanskritui kalba, kuri yra viena pačių seniausių indo-europinių kalbų ir nieko bendra neturi nei su germanų, nei su slavų kalbomis. Lietuviškos giminės sėdėjo Baltijos jūros rytiniame pajūryje tarp Vislos ir Dauguvos upių. Jų gyvenamas plotas traukėsi į rytus maždaug iki Polocko, Minsko, Naugarduko ir Slanimo sričių.

Lietuviai Kristaus mokslą pirmiausia pažinojo iš normanų arba skandinavų. Tai įvyko apie IX-to amžiaus pradžią. X-to a. pabaigoje čia mėgino misionariauti Prahos arkivyskupas Adalbertas-Vaitiekus. Vėliau tokių mėginimų buvo ir daugiau. Maždaug tuo pačiu metu apie lietuviškas gimines pradėjo rašyti Europos mokslininkai. Jų tarpe žymiausia vietą užima Anglijos karalius Alfredas Didysis (849-901). Jo paskatintas, jūrininkas-keliautojas Wulfstanas IX-to amžiaus pabaigoje iš Šlezvigo nuplaukė į Truso-Druzino uostą, buvusį Elbingo upės žiotyse prie Aistmarių (Frisches Haff). Čia gi gyveno viena lietuvių giminė — prūsai. Wulfstanas savo kelionę ir lietuviškas gimines aprašė anglosaksiškai (t. y., senąja anglų kalba) ir pranešimą įteikė karaliui Alfredui. Tas gi, būdamas žymus mokslininkas, tą aprašymą paskelbė savo paties anglo-saksų kalba išleistoje pasaulio istorijoje. X-me amžiuje panašų aprašymą padarė žydas Ibrahimas-ibn-Jakubas. Jis rašė arabiškai. Ibrahimas, kaip Konstantinopolio imperatoriaus pasiuntinybės narys, buvo atvykęs pas Vokietijos karalių Ottoną I-jį į Merseburgą ant Saalės upės.

Krikščionybę lietuviams pirmieji atnešė skandinavai-normanai. Iš tikrųjų tai buvo švedai. Jie užmezgė su lietuviškomis giminėmis prekybinius, ir apskritai, kultūrinius santykius. Taip susigyveno su lietuviais, jog pradėjo čia sėsliai įsikurti ir su vietinėmis moterimis sudarinėti šeimas. Galima net sakyti, jog IX-XII-me amžiuje Lietuva buvo skandinaviškai-švediškos kultūros ženkle. Švedų įtaka apėmė visą pajūrį Visla — Venta (Windua). Didžiausi skandinaviškos kultūros centrai buvo Elbingo (Truso uostas) ir Nemuno žiotys, Sambos pusiasalis (Samland) ir Apuolės pilis Žemaitijoje. Nemuno arterija buvo naudojama susisiekti su Lietuvos vidumi. Tam bendravimui tarpininkavimo ir atramos vaidmenį sudarė Lietuvos pašonėje esanti Gottlando sala su anuomet garsingu Wisby'o miestu. Iškalbingiausiai švediškos kultūros liudininkai yra lietuviškame pajūryje iškasamieji arba archeologiniai daiktai, atsieiti, įvairiausi metaliniai įrankiai. Po pirmojo pasaulinio karo patys švedai tuo susidomėjo, ir jų mokslininkai darė platesnio masto kasinėjimus. Bendradarbiavimo pėdsakų liko ir kalboje. Mokslininkai-filologai (lietuvis prof. K. Būga ir kitų

tautų kalbotyros autoritetai) lietuvių ir švedų kalbose randa bendrų žodžių. Iš keliolikos suminės me tik porą: iš lietuvių švedai parėmė kvietį, o lietuviai iš jų gatvę. Švedų įtaka Lietuvai bus buvusi ne tiek politinio, kiek kultūrinio pobūdžio. Tai derinasi su normanų būdu. Tiesa, jie įsteigė savo valstybes Anglijoje, Prancūzijoje (Normandija), Rusijoje, Sicilijoje. Tačiau visuose tuose kraštuose jie nesisėdė nutautinti vietinius gyventojus, dar daugiau — patys su jais susimaišė ir nutautėjo. Kokį didelį, gal net sprendžiamąjį vaidmenį normanų užsimojimuose vaidino kultūra, rodo kad ir šitokis faktas. Jų valdoma Sicilija buvo šviesiausia, kultūringiausia valstybė viduriniais amžiais.

Jei Švedijoje po I-mo pasaulinio karo buvo politikų, kurie skelbė Švedijos ir Pabaltijo (pirmoje eilėje Lietuvos) sąjungą, vadinamą Balto-Skandijos vardu, tai šitas dalykas turėjo seną ir gilią tradiciją.

Visai kitokio pobūdžio buvo vokiečių veržimasis į Lietuvą ir, apskritai, į lietuviškų giminių kraštą. Drang nach Osten. Žodis Drang pažymi jėgos panaudojimą, prievartą. Kad ir tokis Adalbertas-Vaitiekus. Tas Prahos vyskupas, čekų kilimo, bet vokiškos kultūros, pats pirmasis X-to amžiaus pabaigoje atvyko evangelizuoti prūsų, atsieiti, vienos lietuvių šakos. Bet kokis buvo jo metodas? — Pirma — jis vyko pritiriamas, gal net raginamas Vokietijos imperatoriaus Ottono III-jo ir, antra, — jį palydėjo Lenkijos vieno kunigaikščio kareiviai. Nepavykus Adalberto misijai, buvo daryta ir daugiau pastangų, tačiau jos visos buvo nesėkmingos. Taip su pietvakarine lietuvių gimine — prūsais.

Šiame je. Dauguvos upyne, gyveno kita giminė — latviai. Čion vokiečių laivai pradėjo lankytis apie XII-to amžiaus vidurį. Tai buvo ginkluoti pirkliai. Dauguvos žiotyse jie įkūrė savo koloniją. Su pirkliais buvo ir vienuolių, kurių vienas, Meinhardas, tapo pirmuoju Dauguvos sričių arba Livonijos vyskupu. Kadangi per prekybą ir krikščionių tikėjimą negalima greitai užvaldyti svetimą žemę, tai ant-rasis vyskupas Albertas įkūrė karinę jėgą — kardininkų ordiną, arba vienuoliją. Tai įvyko apie 1200-sius metus. Čia buvo pirmas atsitikimas pasaulio istorijoje, kai karinės vienuolijos skiriamos ne Palestinai vaduoti ir ne Palestinos kryžiaus karų dalyviams saugoti bei globoti, bet svetimai žemei užimti ta viena priekabe, kad jos gyventojai nėra krikščionys. Dar daugiau — pirmą kartą istorijoje vienuoliai steigia savo valstybę. Jos pagrindas ir veikimo atrama turėjo būti Rygos miestas, Alberto įsteigtas apie 1200-sius metus. Vokiška kardininkų vienuolija palengva nukariavo beveik visą dabartinę Latviją, Estiją ir brovėsi į Lietuvą. Karuose prieš latvius ir estus kardininkams nesykį talkininkavo ir rusų kunigaikščiai.

Kas gi dėjosi lietuviškų giminių pietų-vakarų plote, atsieiti, apie Vislą ir Prieglių? — Čia XIII-to amžiaus pradžioje prūsams Kristaus mokslą pradėjo skelbti cistersietis vienuolis iš Olyvos paliai Dancigą. Jis priėmė Kristijono vardą ir tapo pirmuoju prūsų vyskupu. Susigundęs Rygos vyskupo Alberto vokišku misioniavimu, jis irgi įsteigė karinę vienuoliją — vadinamus Dobrynės Brolius. Kadangi Kristijonas rimtai skaitėsi su Kristaus mokslu ir neniekino vietinių gyventojų savitumo, tai jis negalėjo taip greitai užval-

dyti Prūsijos. Tai erzino Vokiečių imperatorių, ypačiai gi lietuviškų prūsų pietų kaimyną lenkiškos Mozūrijos kunigaikštį Konradą. Pageidauta stipresnės organizacijos, kuri, nepaisydama vietinių gyventojų tautinių reikalų, geležim ir ugnim siektų tik vieno tikslo — pavergti kraštą. Tai patikėta įvykdyti Vokiečių Kryžiuočių Ordinui.

Kas gi jis tokis buvo? — Jis įsteigtas per kryžiaus karus Palestinoje 1190-tais metais. Ordino tikslas buvo ginti Jeruzalę ir Palestiną nuo nekrikščionių ir, be to, globoti ir slaugyti vokiečius Šventosios Žemės maldininkus. Pagal tai atitinkamas ir vardas — "Jeruzalės Ligoninės Marijos Broliai". Tačiau naujam ordinui išpaudė žymę du dalykai: tai buvo karinė vienuolija ir, antra, grynai vokiška vienuolija. Iš to beveik loginiu būtinumu sekė užsimojimas įkurti naują savarankišką vokišką valstybę. Tai išėjo aikštėn pat XIII-to amžiaus pradžioje. Kai Vengrija tą karinę vienuoliją įkurdino savo krašte, kad ji kariautų prieš pagonis, jinai be niekur nieko pradėjo steigti savas valstybines įstaigas ir net mušti savo pinigus. Vengrai be ilgų ceremonijų tą vienuoliją išvarė.

Ot, tuomet vienuoliai-riteriai ir atsikėlė į lietuvių šakos prūsų pasienį prie Vislos. Tai įvyko 1228-tais metais. Dėlko būtinai čion, o ne kur kitur? — Apie Rygą Latvijoje Albertas su vokiškais kardininkais steigė vokišką valstybę. Lietuvos pietvakariuose Prūsijoje panašų darbą dirbo irgi vokiečiai — Kristijonas su Dobrynės broliais. Taigi keliai į rytus buvo praminti ir sąlytis su svetimu kraštu padarytas. Oficialiai vokiečių kryžiuočių ordiną arba vienuoliją pakvietė Mozūrijos kunigaikštis Konradas. Tačiau lemiama vaidmenį suvaidino Vokietijos imperatorius Friedrikas II-sis. Mat, savo imperatorine valdžia, jis savinosi visus kraštus, kame gyveno nekrikščionys. Fridriko neoficialus kancleris buvo kaip tik kryžiuočių ordino viršininkas Hermannas Salza. Šis iš imperatoriaus lengvai išgavo dokumentus, kuriais kryžiuočiams pripažįstama ne tik Prūsija, bet ir visi kraštai, kuriuos tik nukariaus. Dar daugiau — leidžiama kurti valstybinę organizaciją. Salza savo diplomatinio gudrumu naujam vokiškam užsimojimui palenkė ir popiežių. Dėlko Hermannas Salza savo steigiamą vienuolinę valstybę nepadarė priklausomą popiežiaus, atsieiti, jo lenininke? Dėlko, nors buvo pakankamai pavyzdžių (Sicilija)? — Jam buvo neparanku Romos nuolaidumas vietiniams gyventojams ir į pirmą vietą statymas krikšto, krikščionybės — viena, ir kaip tik masinio imperatoriaus prievartinė, karinė pagalba — antra. Pagaliau, kuriama valstybė turėjo būti grynai vokiška, numatyta įjungti į Vokietiją, ir iš jos imperatoriaus ir paskirų kunigaikščių natūraliai turėjo gauti daugiausia, kas prūsų krašto nukariavimui ir valstybės steigimui reikalinga.

Istorikas, turėdamas prieš akis kryžiuočius, kardininkus ir Dobrynės brolius, būtinai apsidairo aplinkui. Juk anais laikais templininkai ir apie tuziną ispaniškų-portugalų Tuo tarpu iš jų visų tik vokiškosios, žūt būt, siekė įsteigti savas, nepriklausomas valstybes. Aišku, skyrėsi misioniavimo bei evangelizavimo metodai. Išskyla rėkiančių spalvų paveikslas — pirmiausia svetimame krašte įkurti karinę jėgą, o tik paskui palenkėti gyventojus naujai pasaulėžiūrai.

(Bus daugiau)

FLORIDOS LIETUVIAI GARSINA LIETUVIŲ GERĄ VARDĄ

West Palm Beach, Fl. — Kiekvienas mūsų, kovojąs už Lietuvos išlaisvinimą ir savo krašto išgarsinimą amerikiečių tarpe, gali surasti tinkamų progų tiems tikslams siekti.

Šioje apylinkėje gyvenanti Klara Virškuvienė yra margučių dažymo tikra menininkė. Jos dažyti margučiai puošia ir Lietuvos Pasituntinybės spintas Washington, D.C.

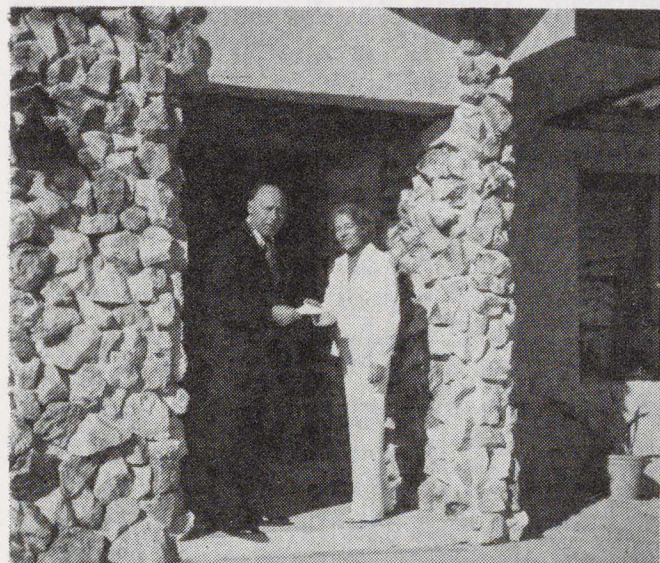
Š. m. balandžio 15 d. per Velykas ji savo meniškai nuspalvintus margučius demonstravo Le Circle Francais, Inc., de Palm Beach kviestiniams svečiams.

VYTAUTAS TOMKUS — LIET. FONDO TUKSTANTININKAS

Vytautas Tomkus, Juno Beach, Fl., š. m. pradžioje įstojo į LF su pradiniu \$1000 inašu, prie savo naujai įsigytos rezidencijos, įteikia LF įgalotinei V. Aušrotienei \$1000 čekį.

Foto B. Aušroto

At his new home in Juno Beach, FL Vytautas Tomkus hands a thousand dollar check to Lithuanian Foundation representative, Mrs. V. Ausrotas.

Klara Virškuvienė prieš išvykdamą į Circle Francais pobūvį.

Foto Br. Aušroto

Mrs. Klara Virskus, whose dyed Easter eggs are on display at the Lithuanian Legation in Washington, D.C., was invited to display her art at Le Circle Francais, Inc., in Florida.

IV PLJK organizing committee in Germany. Sitting, from left: Andrius Smitas (chairperson) Maryte Dabriunas-Smitas (Information Committee chairperson) Rainis Valiunas (secretary), Vincas Bartusevicius (Seminar Committee chairperson). Second row, from left: Antanas Siugzdinis (treasurer) and Algis Stankus-Saulaitis (Cultural Committee chairperson).

IC PLJK Technical Committee Chairperson Vingaudas Damijonaitis at his Altenberg home, where the fourth PLJK conference will take place.

IV PLJK ruošos komitetas (Vokietijoje). Sėdi iš kairės: Andrius Šmitas, pirm., Marytė Šmitienė - Dambriūnaitė, informacijos komisijos pirm., Rainis Valiūnas, sekr., Vincas Bartusevičius, studijinės komisijos pirm.; antroje eilėje iš kairės: Antanas Šiukšdinis, išd., ir Algis Stankus-Saulaitis, kultūrinės kom. pirm.

IV PLJK techninės komisijos pirm. Vingaudas Damijonaitis prie Altenbergo namų, kuriuose vyks studijų dienos IV PLJK atstovams.

Nauja lietuviškų valgių receptų knyga LITHUANIAN COOKERY Anglų kalba paruošė agronomė Izabelė Sinkevičiūtė

Su plastiniu aplanku. 316 psl. Puiki knyga lietuviškų valgių mėgėjams ir šauni dovana draugėms amerikietėms.

Kaina \$7.00

KNYGOS

Dr. J. Basanavičiaus reikšmė lietuviams

Dr. J. Basanavičius neabejotinai yra daug nusipelnęs lietuvių tautiniam atgimimui, paruošusiam kelią į valstybės nepriklausomybę. Nors jis buvo medicinos daktaras, bet visą savo gyvenimą paskyrė lietuvių tautos reikams. 1977 m. sukako 50 metų nuo jo mirties, ir jokiai institucijai nesiimant šio tautai atidavusio savo jėgas vyro stambesniu leidiniu atžymėti, J. Venclova savo iniciatyva ryžosi kukliu (44 psl.) darbeliu "Dr. J. Basanavičiaus reikšmė lietuviams" 1978 metais tautos patriarchą prisiminti.

Šioje studijoje paminimi žymesnieji veikėjai, su kuriais J. Basanavičius susitaręs išleido Ragainėje lietuvišką laikraštį "Aušrą", parašęs jai garsiąją prakalbą, kurioje išdėstė tautinio darbo programą. Tai buvo tartum kibirkštis, įdegusi tautinio patriotizmo laužą daugelio lietuvių inteligentų širdyse. Autorius šiek tiek ilgiau apsistoja prie dr. J. Sauerveino, parašiusio "Lietuvninkai mes esam gimę". Toliau apie dr. Basanavičių kalbama kaip apie tautos pranašą, prisidėjusį prie lietuvių tautos pašaukimo vykdymo. Iškeliama ir kiti aspektai, būdingi dr. J. Basanavičiaus veikloje: jis tautos auklėtojas, lietuvių kultūros tyrinėtojas, aukštosios mokyklos pradininkas, prie Lietuvių mokslo draugijos Vilniuje įsteigęs Aukštojo mokslo kursus. Autorius, atrodo, pamatuotai sako, kad Lietuvos universitetas Kaune turėtų būti pavadintas Dr. Jono Basanavičiaus vardu!

Studijoje paminėti ir kiti dr. Basanavičiaus atlikti reikšmingi darbai. Jis nepaprastai darbštus ir universalus žmogus: mokslininkas medicinos srityje, tautos istorikas, archeologas, tautosakininkas, publicistas, įtakingas kalbėtojas. Jis liko Lietuvos sostinės sargyboje, net Vilnių lenkams okupavus. Dr. J. Basanavičiaus antkapy Rasų kapinėse Vilniuje įrašytas jo testamentas:

"Kada mes jau į dulkes pavirsim, jei lietuviška kalba bus tvirtai pastojus, jei per mūsų darbus Lietuvos dvasia atsigaus, tąsyk mums ir kapuose bus lengviau, smagiai ilsėtis." Šis įrašas ir mums, gyvenantiems išėvijoje, tebėra daug pasakantis.

Dar keletas žodžių apie autorių J. Venclovą. Jis baigęs VD universitetą Kaune, studijas gilines Vokietijos universitetuose. Apie jį L. Galinis "Draugo" 1979 m. balandžio 23 d. numerio 94 taip sako: "Juozas Venclova, nepaisant vyresnio amžiaus, domisi lietuvių senove ir yra parašęs ir išleidęs ne vieną istorinę studiją. Viena iš tokių jo studijų yra "Dr. J. Basanavičiaus reikšmė lietuviams". Studija parašyta remiantis gausiais lietuvių ir nelietuvių autorių šaltiniais". Tokių šaltinių studijos gale išvardinta apie 80. J. Venclova gale daro išvadą, kad dr. Basanavičiui geriausiai tiktų lietuviybės daktaro vardas. Autorius taikliai, nors kondensuotai, aptaria dr. Basanavičiaus asmenį ir jo darbus. Knygelė yra naudinga perskaityti kiekvienam, o ypač jaunimui.

Ig. Medziukas

ENGLISH SECTION

Pope Serves as Inspiration to Lithuania's Priests

A *Newsweek* reporter wrote that religious life appeared healthier in Lithuania than in the Soviet capital with Sunday masses crowded with worshipers of all ages, the choir well trained, and weddings occurring in succession although only civil marriages are legal in the Soviet Union.

Nevertheless, the Communists have waged a successful war against the Believers by depleting the Church's resources, human and material. The reporter noted that "under Soviet domination, two-thirds of the churches in Vilnius alone have been closed . . . All Lithuanian seminaries have been abolished except one—at Kaunas—that each year graduates six priests individually approved by the KGB police. These 'collaborationist priests' . . . are gradually replacing the older clergy, trained in the days of Lithuanian independence, who are dying off at the rate of 20 a year." (*Newsweek*, June 25, 1979.)

In addition, the diminished resources strain the clergys' ability to catechize the young. "About 80 per cent of the Catholics in Lithuania are baptized, but only 65 per cent receive their first Holy Communion . . ." The discrepancy is due to the fact that the latter requires previous instruction in the faith but only parents have the right to give children religious training. But they themselves have no training because religious literature is banned! (*Newsweek*, June 25, 1979)

UNDERGROUND CHURCH: The epicenter of Church activity has now shifted to the "church of the catacombs"—the Catholic underground movement. It is reportedly led by about 15 priests "who have been secretly trained outside the Kaunas seminary and ordained illegally in clandestine ceremonies." They organized into the Catholic Committee for the Defense of the Rights of Believers on November 13, 1978. The election of Pope Paul injected a fresh militancy into the Believers by first making it possible for Lithuanian priests to attend the Cracow ceremonies, under the guise of a cultural exchange with the Catholic University of Lublin, and secondly, by his bold defense of human rights during his pilgrimage to Poland. Father Alfonsas Svarinkus, a six-year veteran of Stalin's labor camps said: "The Pope knows very well our struggle against godless authorities . . ."

The Catholic Committee for the Defense of the Rights of Believers was founded in Lithuania on November 13, 1978. By January 20, 1979, four documents were presented to Pope John Paul II affirming solidarity with the defenders

of the human rights in the Soviet Union and in the world. Excerpts from these documents reveal renewed commitment to openly persevere for "equal rights with the atheists." Simultaneously, the 35th Chronicle of the Catholic Church openly greets the new Pope and acknowledges the special attention awarded to Lithuania and Lithuanians.

From the Catholic Committee documents: "For a long time, even when the woes of our faithful were crying out loudly for help . . . we were considered the 'Church of Silence.' We rejoiced when we heard from the lips of Your Holiness . . . from now on on the 'Church of Silence' does not exist any longer . . ."

"Aware of our responsibility before God and Church, and knowing that objective information about the situation of the Catholic Church in Lithuania has not always managed to reach the Apostolic See, we, the priests of Lithuania, have resolved to speak out and to defend the most sacred rights of the Church and of the faithful, because our silence and our waiting create the most favorable conditions for the destruction of the Church . . ."

"The faithful are denied those rights which the atheists enjoy in the state! The Soviet Constitution guarantees only the freedom of the cult, but even this limit is frequently curtailed in practice. Many laws regulating the affairs of the believers are incompatible with the conditions in Lithuania and contradict not only the Soviet Constitution, but also the international agreements of which the USSR is a party.

"Therefore, we Catholics have resolved to . . . seek for equal rights with the atheists.

"In pursuit of this goal, we are determined:

"To draw the attention of the Soviet States to the specific cases of discrimination against religious individuals.

"To inform the hierarchy of the Church and, if need be, the public about the situation of the believers in Lithuania . . ."

"To seek that Soviet laws and their practical application concerning the matters of the Church and of the faithful do not contradict the USSR international agreements.

"To explain to the priests and believers what their rights are and to help defend them."

The documents specifically stated that the Catholic Committee does not intend to pursue political goals. To ensure continuity and stability in the face of discrimination and persecution, the Committee has incorporated a replacement procedure. They state: "If any member of the Catholic Committee for the Defense of Believers is prevented from exercising his duties, his place will be immediately taken by one of the candidates who have

been selected in advance."

From the Chronicles of the Catholic Church:

"Your Holiness! We, the clergy and the faithful of Lithuania, congratulate You on Your election as the Supreme Shepherd of the Church . . ."

" . . . You have charmed us in the Forty-first Eucharistic Congress, when You led the public prayer for the nations, where religion is persecuted. As You boldly defended their rights, You also revealed the courage of Lithuania's believers in their struggle for Christ and Church.

"Information has reached us that in one of your statements You had said that one half of your heart belonged to Lithuania . . . By receiving our bishops in audience, You demonstrated anew your paternal benevolence to the Lithuanian faithful.

"God has certainly heard out our prayers and today we feel less forgotten than ever before . . ."

BISHOPS EXILED: "Two of Lithuania's four bishops have been exiled from their sees—including Vilnius' Julijonas Steponavicius, 68, who was exiled in 1952 for refusing to collaborate with the Communists. He now lives in a spare two-room apartment in the rural village of Jagare, where he is allowed only to say Mass and read his books. Most Lithuanians believe he is the anonymous prelate John Paul II will elevate *in pectore* (in the heart) to the College of Cardinals . . . sometime later. (*Newsweek*, June 25, 1979)

Father Garuckas, Helsinki Group Member, Dies

The Rev. Karolis Garuckas, one of the founding members of the Lithuanian Helsinki Group and a member of the Committee for the Defense of the Rights of Believers, died on April 5, 1979, in Svenconys, Lithuania. He was suffering from lung cancer. Born on May 1, 1908 in Uzkalniai, Lithuania, he joined the Jesuit Order in 1931 and studied in Germany and in Holland. He was ordained in 1941.

Samizdat journals reveal him a consistent and outspoken defender of human rights and a patriotic Lithuanian. As a member of the Helsinki monitoring group, he became even more well-known, particularly since he was usually the first to sign documents. His funeral drew large crowds of believers, including two bishops and about 100 priests.

The death of Father Garuckas leaves only two active members of the Helsinki Group in Lithuania: Mrs. Ona Lukauskaitė-Poskiene and Eitanas Finkelsteinas. Two members, Balys Gajauskas and Viktoras Petkus are serving terms of internment and exile in prison/camps. The fifth member, Tomas Venclova, was allowed to emigrate to the United States. His Soviet citizenship has been revoked. He is currently teaching at the University of California at Los Angeles.

GAJAUSKAS' WEDDING

Although weddings are meant to be joyous affairs, they are deliberately convoluted into gross burlesques as the Kremlin continues its intimidation of "political prisoners." The following is an edited account of Gajauskas' camp wedding.

On July 27, 1978, Irene Dumbryte arrived at the Sosnovka camp to be married to Balys Gajauskas. She was accompanied by her sister, Mrs. Laima Sulskie and the Rev. J. Zdebskis. She had been informed by the authorities earlier that she could bring two witnesses with her to take part in the wedding ceremony, but they were not allowed to enter.

The civil marriage procedure took 10-15 minutes. The bride wore a white dress; Gajauskas appeared in the striped prisoner's garb, his head shaven. The camp commander told the bride that she and Gajauskas would not be given a three day personal appointment, as she had been promised earlier, because Gajauskas had already used up two days in his meetings with his mother on June 6th. She was allowed a two-hour non-private meeting with her husband.

Irena and Balys Gajauskas were made to sit at two separate tables, with a jailer next to each of them. The door of the room was open and people kept going in and out in order to distract them. Irena had brought some food which she hoped to be able to give to her husband, but was not permitted to do so. She and Gajauskas had to speak in Russian, although both are Lithuanians. "The newlyweds were not even allowed to shake hands as they parted."

Since civil marriage is invalid from the Church's point of view, the Rev. Zdebskis received permission from the bishop to make it legal by having the bride and groom say the vows and then receive

Irena Dumbryte-Gajauskas marries in a Soviet camp.

Irena Dumbrytė, ištekejusi už Gajausko Sovietų Sibiro kalėjime.

Holy Communion. They were allowed to voice the marriage vows but the jailers did not allow them to receive the Communion.

Irena and Balys may or may not be allowed to meet again in one year. The camp commander said that Gajauskas may get penalized and, in that case, he will not be allowed a personal meeting even after one year. "This is the spirit of humanism that reigns in the jungle of contemporary Gulag."

(Edited version of ELTA article, March 1979)

INTRODUCTION TO MODERN LITHUANIAN

Tai didelė ir plati lietuvių-anglų kalbos gramatika, paruošta kalbininkų — L. Dambriūno, A. Klimo ir W. Schmalstieg.

Gramatika tinka norintiems išmokyti lietuviškai ir angliškai. — 40 pamokų su pratimais. Platus žodynas. Vertimams, pasikalbėjimams ir pasiskaitymams pateikti rinktinių lietuvių rašytojų, poetų ir liaudies kūrinių.

Kaina \$9.00

Persuontimui pridėkite \$1.00.

Knyga gaunama LD knygyne.

4364 Sunset Blvd.
Los Angeles, CA. 90029

Available from Lithuanian Days

FOR THOSE STILL AT SEA:

The Defection of a Lithuanian Sailor

Simas Kudirka's own story of his four-year journey to freedom.

By Simas Kudirka and Larry Eichel
The Dial Press/\$7.95

Commission Submits Candidacy

Gajauskas and Petkus Nominated for Nobel Peace Prize

Congressional members of the Commission on Security and Cooperation in Europe announced on January 31, 1979, their renomination of selected members of the Soviet Helsinki Monitoring groups for the 1979 Nobel Peace Prize. In their letter to the Nobel Institute, the four Senators and six Representatives noted that the Soviet groups, which are not recognized by the regime, "have sacrificed their ease, security and often their freedom" in their efforts to monitor compliance with the Final Act of the 1975 Conference on Security and Cooperation in Europe (CSCE).

The nominations include members of groups in Moscow, the Ukraine, Lithuania, Georgia and Armenia, as well as the Working Commission on Psychiatric Abuse and Christian Committee. Balys Gajauskas and Viktoras Petkus, who received draconic sentences last year, are the two Lithuanians included in the nomination.

The second nomination of these individuals was signed by Representative Dante B. Fascell (D-Fla.), chairman; Senator Clairborne Pell (D-R.I.), co-chairman; Senators Patrick J. Leahy (D-Vt.), Richard Stone (D-Fla.), and Robert Dole (R-Kan.); and Representatives Jonathan B. Bingham (D-N.Y.), Paul Simon (D-Ill.), Sidney Yates (D-Ill.), John Buchanan (R-Ala.), and Millicent Fenwick (R-N.J.).

Describing the various repressive measures taken against various groups, the nomination noted that the members "continue to collect material and to transmit it to the Helsinki signatories for consideration, evaluation and public attention." Their work "exemplifies great moral courage and civil conscience," the letter continued, adding that these individuals "have put their lives at the service of peace and decency..."

The Helsinki Commission was created in 1976 to monitor and encourage implementation of the 35-nation accord designed to increase East-West cooperation. The Commission has published three volumes of English translation from the Soviet monitors and heard testimony from members of the Moscow and Lithuanian groups now in exile in the United States.

(Reprinted from ELTA, March, 1979)

CORRECTION

In our LD issue of May, 1979, in the article on Lithuanian Philately, "Our Neighbors, the Latvians," the peace-treaty signing between Latvia and Soviet Russia was misprinted as signed on Aug. 11, 1917. The correct signing date was: **Aug. 11, 1920.** Our readers are requested to correct this date!

Balys Gajauskas photographed at Soviet camp.

Balys Gajauskas, Sibiro tremtinys.

Expansion of Affirmative Action Policies Requested

Representatives from 18 national associations and four state and local organizations of 19 different ethnic groups promulgated official protest of the current affirmative action policies. At its triennial convention in Washington, D.C. in April 1979, the National Confederation of American Ethnic Groups resolved to:

- (a) request that other ethnics be listed under the categories entitled to affirmative action;
- (b) ask Congress to exercise its oversight functions to ensure fairness in the distribution of grants by the Ethnic Heritage Studies Program.

In addition, the Confederation resolved to press the Administration and Congress to place emphasis in diplomacy and legislation upon human rights and take steps to implement the guarantees of the Helsinki Declaration.

Lithuanian Economy in Trouble

The June 4 issue of *World Business* reported that all three Baltic countries were performing at a "subpar" level in industrial output this year. Although part of the problem was attributed to a harsh winter which reduced the crop by half, the article noted that new industrial plants in Lithuania took too long to hit capacity and, in general, the building, chemicals, and electronics, and food industries "all have troubles."

Relief Room for the Prisoners Of Conscience Next?

While industrial managers around the world concern themselves with how to maintain employee interest and productivity, certain methods and approaches have proven to be more effective in this effort than others. The Kremlin appears to have invested great time and money on a "motivational" gimmick which attempts to erase the woes of Lithuanian industrial workers. A "psychological relief room" was installed in a Vilnius furniture factory (with plans to dispense the model to other factories) for the purpose of relaxing workers during the 10-minute break with soft music, visual presentations of peaceful scenes, and recorded whispers suggesting that the day is really very happy and one shouldn't be sad.

The "dangle a carrot" approach to get workers to work harder or more efficiently is generally perceived as a technique with limited value in this country, particularly when pervasive underlying issues point to the real basis for faltering productivity.

Given what we know about the Lithuanian condition, it is highly improbable that attitudes and behavior will be much affected by such superficial salves for more major wounds.

Lithuanian Reporter Covers Washington Scene

Jurate Kazickas, born in Lithuania, writes for the Associated Press out of Washington, D.C. on the society scene. At the same time, she is collaborating with Lynn Sherr on the "Woman's Calendar" (ninth edition) having completed a joint project in *The American Woman's Gazette*, a large format paperback book published by Bantam House.

Ms. Kazickas started teaching in a Catholic School in Kenya after graduating from college in the U.S. She began her reporting career in 1969 with AP and has fulfilled assignments such as covering the Middle East war in 1973, the Bicentennial Expedition to scale Mt. Everest, and the activities of the First Lady in 1977.

LITHUANIAN TENNIS PLAYER WINS FOR U.S.

Vitas Gerulaitis of New York captured the Italian Open in Rome on May 28 for the second time in his career by defeating the top-seeded Guillermo Villas of Argentina.

Gerulaitis won, 6-7, 7-6, 6-7, 6-4, 6-2 in the match that lasted four hours and 50 minutes. It is reported that he seemed to gain strength as the endurance test went on while his opponent weakened in the last stages.

RADIO FREE EUROPE BROADCASTS JAMMED

The jamming of Radio Free Europe and Radio Liberty broadcasts prompted the Joint Baltic American National Committee to urge the Board for International Broadcasting to increase its transmission power to 250 kw.

Emanating from Munich, the broadcasts are presently being transmitted at 100 kw. which is not adequate enough to overcome Soviet jamming. The Soviet practice is in violation of the Helsinki Final Act principles calling for the free flow of information.

On the Lithuanian Wave Length

Vyt. Sirvydas

The American Association for the Advancement of Slavic Studies which has over 30 Lithuanian-American members, will hold its 11th annual convention in New Haven, Conn., Oct. 10-13. Plans are to devote one session to commemorate the 400th anniversary of the founding of the University of Vilnius. Presiding will be a Lithuanian-born Polish poet, Czeslaw Milosz, from the University of California at Berkeley and a former graduate of Vilnius University. Further details of the program are not yet available.

At other sessions of this convention, Juozas Kozlas of Yale University will deliver a lecture on the semantics of nationalism entitled "Integration: Sub-Union Level," and Tomas Venclova of the University of California at Los Angeles will read a paper on "Human Rights in the Soviet Union: the Case of Lithuania" in a session devoted to typology of dissent.

Another Lithuanian-American, Joseph Navickas of Boston College, will discuss the Russian philosopher Solovyov who has exerted some influence on the philosophical thinking of Lithuanians in the past.

To W. Urban of Monmouth College, the National Endowment for Humanities awarded a grant to translate from German into English the *Chronicle of Balthasar Russow*, dealing with the great Baltic War of 1557-1582, which the Russian Tsar Ivan the Terrible waged against Livonia. Russow was born in Tallin (Estonia) around 1525 and died in 1600. In his *Chronicle* he often discusses the Grand Duchy of Lithuania and its ruler, Zigmantas August, who was also King of Poland. It was he who foisted the Lublin Union on the Duchy in 1569.

Vytautas Kavolis of Dickinson College, Carlisle, Pa., will again be chairman of the Program Committee for the ninth annual meeting of the International Society for the Comparative Study of Civilizations at Syracuse University, May 22-25, 1980.

The next annual Foreign Service written examinations are tentatively scheduled for Dec. 1, 1979. The selection procedure is highly competitive and rigorous. The State Department on many occasions has expressed a desire to have more Lithuanians in its Foreign Service. Those who are interested should write to the Board of Examiners for Foreign Service, Box 9317, Rosslyn Station, Arlington, VA 22209, for information and applications. The deadline for acceptance of applications is Oct. 19, 1979.

The Purpose of Nationality Day Celebrations

Two articles appearing in a Canadian and US paper (by-lined Lubor J. Zink on March 1979 and Thomas A. Lane on July 18, 1974) harbor a warning to Lithuanians of the free world who participate casually, maybe even habitually, in nationality celebrations to not forget its original purpose: to inspire responsible action on behalf of Lithuanians imprisoned in the Soviet Union. This is not to say that attendance at a resplendent ball should be shrouded with political banners/slogans fomenting a war rally to force liberation of Lithuania. But it is to say that maybe we have focused our lenses away from politics and concern for others to social activities and concern for ourselves. Lane asks us the pointed question: "Does freedom undermine courage? Is it a luxury which blurs the mind and softens the will?"

Zink remembers the time when the "agile Balts managed to persuade a few MPs (Members of Parliament in Canada) to sponsor a "Baltic Evening" to mark both the declaration of independence of Estonia, Latvia, and Lithuania in 1918, and the present plight of the three Baltic republics as victims of Soviet imperialism." From this solemn inception, he says, it has grown into a glittering social occasion paralleled with a "cancerous growth of meaningless rhetoric until empty cliches have blown the event into a bubble of hypocrisy."

It is ironic, but historically true, that it takes someone on the outside to point out our inconsistencies between words and action. But we, ourselves, know privately how we have learned to "condemn with practiced eloquence Soviet oppression" while we do little beyond paying for the evening's ticket to hear singers or watch dancers and actors entertain us.

Both Zink and Lane pointed out the "shameless fishing for ethnic votes" by politicians. They court us with expressions of sympathy and pledges of devotion to our interests only to repudiate their promises after the next election. Lane wonders if our ethnic societies are "so tied to Democratic or Republican apron strings that they accept supinely such betrayal of their true interests? Or are their leaders so witless as to be hoodwinked by the pretensions of peacemaking in which the betrayal is concealed?"

What can we do, you ask. To begin, we can admit bravely our bias for freedom and actively pursue it for the oppressed peoples of the world. There are many organizations which actively seek to influence the existing political bodies in a direction which would gain additional freedoms and human rights in the captive nations. These organizations are Lithuania-oriented, Baltic Nations-oriented, Captive Nations-oriented, or civil and human rights-oriented. Furthermore, social and cultural events should be tied with loftier purposes such as fund-raising for specific political ends. At the least, let us continue to vocalize our special interests and support those politicians who demonstrate their commitment to act on

promises. Let us not abdicate our civic duty to expose and oppose oppression whenever we can.

Arkansas Lithuanians Commemorate "Days of Terror"

In remembrance of the 34,260 Lithuanians who were deported to Siberia after the Soviet invasion of Lithuania in 1941, the Hot Springs, Arkansas chapter of the Lithuanian American Council sponsored a program of music and songs on June 16.

Composer and conductor, Darius Lapinskas played the organ and his wife, Laima Rastenis, sang at the Mass dedicated for those who suffered and died in Siberia.

Salome Smaizys, program director, though a high school student during the days of terror, remembered the days vividly. "So many died . . .," she said. "Families were separated and kept under terrible conditions. They were thirsty and hungry and treated like animals." Her family evaded deportation because they had just moved and could not be found.

INTERSHIPS IN SOVIET AND EASTERN EUROPEAN AFFAIRS AVAILABLE TO US STUDENTS

In the summer of 1980, the United States Department of State will offer opportunities in its Departments of Soviet Union and Eastern European Affairs for upper class or graduate students. Positions are not funded in any way, but academic credit may be obtained from the

Travelers to Lithuania Beware

NEW SOVIET CITIZENSHIP LAW

A new law taking effect July 1, 1979 extends Soviet Citizenship to children of those born in and residing in countries at the time of Soviet annexation (for Lithuania: 1940). This law affects many young adults all over the world who may never have any contact with the Soviet Union, who were born in countries outside of the Soviet Union, and who are currently holding their countries' of residence citizenship papers.

The full consequences of this law are not yet known, although it is understood to be another intimidation technique and display of arrogance. Soviet experts speculate that it is intended (1) to discourage visitation by Americans and by other nationals of Eastern European descent, (2) to extract foreign currency payments (U.S. equals approximately \$1000) in exchange for releases from this law (witness the propitious timing—at the advent of the 1980 Olympics), and (3) to make inheritance claims on property left by deceased persons of Baltic descent. It is not clear under what circumstances the Soviet government views this as a right to arrest or detain foreign citizens of Baltic heritage.

Congressman Robert Dornan (R-Cal.) and Ed Deriwinski (R-Ill.) have already

sponsoring institution.

For further information, write to Intern Coordinator, Bureau of European Affairs (EUR/EX), Room 5424 NS, Department of State, Washington, D.C. 20520 or call Ms. Sandra Gust, 202-632-8956.

RARE MAPS OF LITHUANIA/ POLAND FOR SALE

A collection of 16th and 17th century maps concentrating on Eastern Europe with emphasis on Lithuania and Poland has been released for public purchase by Collectors' Circle Ltd. Many of the maps are derived from the first geographic Atlases picturing a federated Lithuania and Poland as the "Union of Lublin," circa 1569, although a few depict Lithuanian cartography only.

The worth of these maps is increasing rapidly as there is a diminishing supply. During the Russian occupation in the 19th century and especially during World Wars I and II, maps and Atlases of these two countries disappeared in the fires started by bombardment, were buried under rubble of crumbling buildings, or were looted by Nazi and Communist soldiers. The old maps and books which survived destruction were carried away to Germany and Russian and into private and public hands.

The maps would be a valuable addition to an antique collection or an intriguing and decorative beginning of one. They range in price from \$7 to \$650; authenticity is guaranteed. For a catalogue and other information, write to: Collectors' Circle, Ltd., P.O. Box 95050, Woodfield Station, Schaumburg, Ill. 60295.

initiated hearings expressing concern over this law and calling anew a resolution supporting the right of self-determination for the people of the Baltic States. In Dornan's testimony of June 26, he said: "The new Soviet action will have a chilling effect on Baltic expatriates and their children, now American citizens, who wish to visit their relatives in their ancestral homelands. It is bad enough that the Kremlin had the arrogance to dictate their treaty terms (SALT II) to the Senate of the United State but now they are making claims on the lives, liberties and legal status of our own naturalized citizens."

The United States Department of State has declared that the United States government considers naturalized Americans as possessing full U.S. citizenship despite any claim they may also have to Soviet citizenship under USSR law. The United States does not recognize dual citizenship as a matter of national policy.

As a cautionary measure, travellers are advised to register with the American Consulate in Leningrad the places and dates of one's tour in the Soviet Union.

Further details about the law will be published as information arrives.

BALTIC VETERANS LEAGUE IN CANADA

Reading the invocation at The Baltic Veterans' League second annual convention is Father P. Azubalis, parish priest of the Lithuanian Martyr's Church.

—Photo S. Dabkus .

Baltiečių karinių organizacijų Kanadoje atstovų suvažiavimas Toronte. Invokaciją skaito Lietuvos Kankinių parapijos klebonas kun. P. Ažubalis.

Foto S. Dabkaus

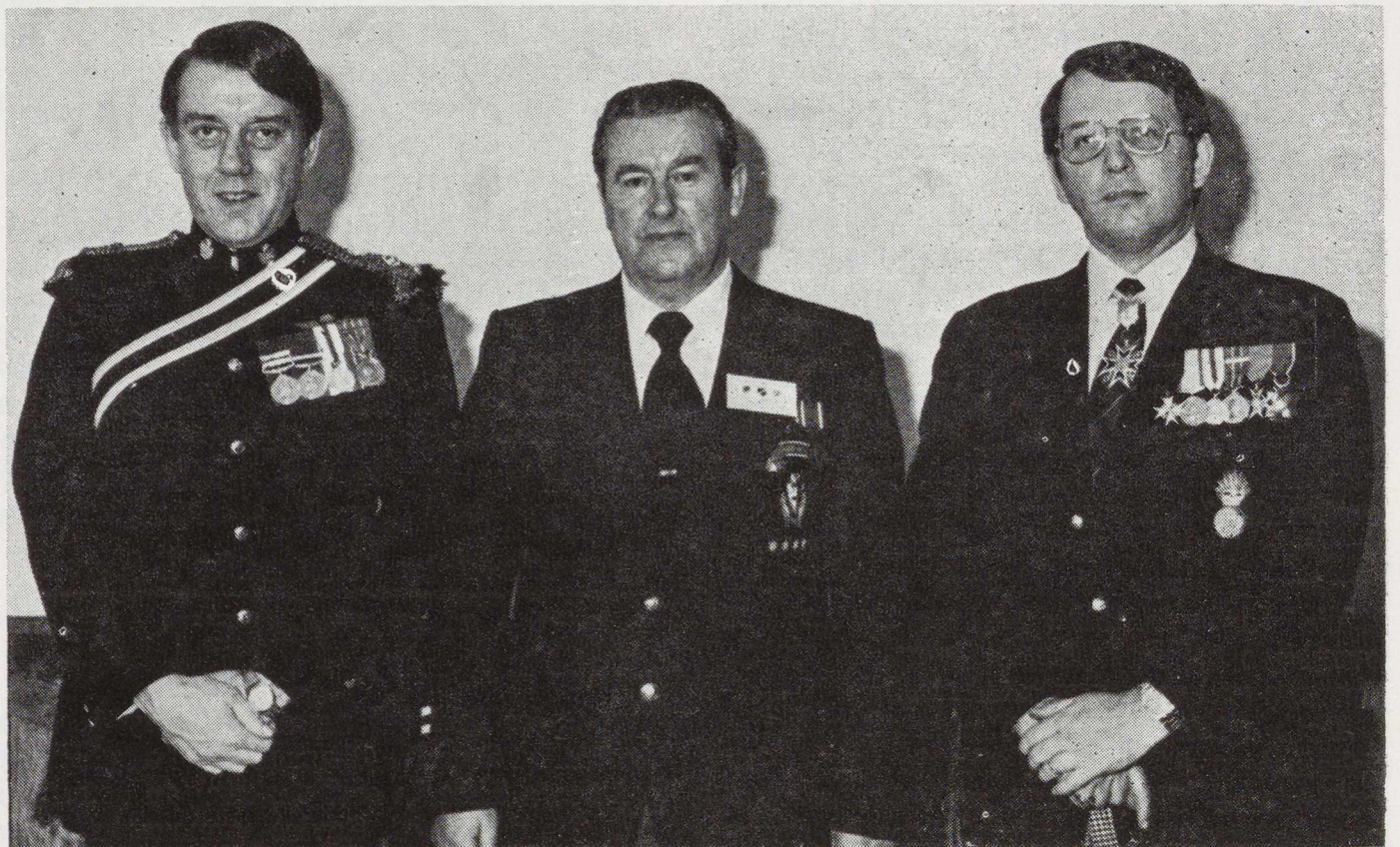
* * *

Standing, center, is St. Jokubaitis, president of the Baltic Veterans' League in Canada, along with honored guests who were also present at the convention in Toronto. Standing on the left is Colonel R. A. Stevenson, and on the right is member of Parliament, Colonel J. R. Breithaupt.

—Photo S. Dabkus

St. Jokubaitis (vid.), Baltic Veterans' League in Canada pirm., su garbės svečiais, dalyvavusiais lygos atstovų suvažiavime Toronte. Iš kairės pulk. R. A. Stevenson, iš dešinės — parlamento narys pulk. J. R. Breithaupt.

Foto S. Dabkaus

Group pictured is the Baltic Veterans' League in Canada at second annual convention in Toronto. Front row: A. Jurs, Father P. Azubalis, A. Ruzgys, member of Parliament Colonel J. R. Breithaupt, S. Jokubaitis, president; Col. R. A. Stevenson, E. Ozols, M. Tomander, A. Kala and E. Tori.

—Photo S. Dabkus

Baltiečių karinių organizacijų Kanadoje II-sis atstovų suvažiavimas Toronte.

I-je eilėje: A. Jurs, kun. P. Ažubalis, A. Ruzgys, parlamento narys pulk. J. R. Breithaupt, S. Jokubaitis, pirm., pulk. R. A. Stevenson, E. Ozols, M. Tomander, A. Kala ir E. Tori.

GARBĖS PRENUMERATORIAI

J. Ankudas, MD, Baltimore, Md.
Peter Atkočiūnas, D.D.C., Cicero, IL.

Br. Aušrotas, Juno Beach, Fl.
Leo Bagdonas, Santa Cruz, CA
Juozas Briedis, West Bloomfield, Mich.

Vyt. Čekanauskas, garbės konsulas, Los Angeles.

Dr. A. L. Čepulis, Willoughby, OH.

Dr. J. Dėdinas, Elmhurst, Ill.
Vysk. A. Deksnys, Vokietija.

A. Dičius, CA.
Vincas Dovydaytis, San Clemente, Calif.

Br. Galinis, Norvell, MA.
Mrs Venice Grantham.

Paul Gyls, Olympia, Wash.
E. & L. Jarašiūnai, Santa Monica, CA.

Dr. J. Jurgilas, Granada Hills, Calif.

J. Jurkūnas, ILL.

K. Karuža, CA.
St. Keteriauskas, Los Angeles.

G. Kazlauskas, Los Angeles, CA.
Dr. P. Kisieliūnas, Cicero, Ill.

A. Kriukiėnas, MA.
E. Kronas, Canada.

Msgr J. Kučingis, Los Angeles,
J. L. Levickas, FLA.

Mary J. Lietuvnikas, Orlando, FL.

A. & L. Mažeikos, Marina del Rey, Ca.

W. Maker, Burbank, CA.
W. Markalonis, Reynoldville, Pa.

Balys Maskeliūnas.
Msgr. L. Mendelis, Baltimore, MD.

E. Mickeliūnas, Richmond Hill, N.Y.

Dr. Vyt. Mileris, Livonia, MI.
A. Musteikis, Fallon, NE.

J. Narbutas, FLA.
Rev. V. Pavalkis, Milpitas, CA.

Frank Petrauskas, Syracuse, N.Y.
Rev. A. Račkauskas, Brooklyn, N.Y.

Rev. Dr. P. Ragažinskas, Central, N. M.

P. Sakas, Los Angeles, CA.
E. ir J. Sinkiai, Santa Monica, Calif.

Dr. Paul Švarcas, Mascoutah, IL.
Rev. E. Statkus, Grand Rapids, IL.

Viktoras D. Stankus.
J. Stakėnas, ILL.

Jonas Talandis, Olympia Fields, TALKA, Hamiltono Lietuvių

Kredito kooperatyvas, Canada.
A. Rapšys, Norco, CA.

Dr. V. B. Sky, Palos Verdes, CA.
Kun. Th. Palis, Pittsburg, CA.

Juozas Truskauskas, Los Angeles, CA.

Rev. Ignas Urbonas, Gary, IN.
Vytautas Vidugiris, Los Angeles

J. Vitėnas, Washington, D.C.

Lithuanian Days Magazine ANNUAL PICNIC

September 16, 1979, Sunday noon

McCambridge Park, 1515 N. Glenoaks Blvd., Burbank, CA

Lithuanian Food and Refreshments will be served.

Everyone will have a chance to win an Oil Painting and many other prizes

Metinis "Lietuvių Dienų" žurnalo

P I K N I K A S

Šiemet įvyksta rugsėjo 16 d., sekmadienį, nuo 12 val. 30 min. iki vakaro

Mc Cambridge Parke — 1515 N. Glenoaks Blvd., Burbank

Daug vietos — Žalia pievelė — Medžių paunksmė

Lietuviški pačių gaminti valgiai — Šalti gėrimai

Lietuviška muzika — Dovanų traukimas.

Tai vienintelis šiais metais losangeliečių lietuvių piknikas gamtoje.

Garbės prenumeratoriai

A. Yutz, Munhall, PA.

Dr. P. Žemaitis, Conton, MI.

Labai ačiū visiems parėmusiems L.D. žurnalo leidimą —

A. Skirius, leidėjas

AUKOS LD ŽURNALUI

Po \$10 — St. Santvaras, J. Dženkaitis, V. Žilinskas.

Po \$5 — M. Malaknas, L. Antanėlienė, T. Barz, N. Bražėnas, L. Grunavas, J. Butkus, Rev. J. Klunius, A. Braškys.

Kanadiečių LD prenumeratorių dėmesiai

Atsilyginant už LD prenumeratorius, įsidėmėkite šias kainas:

Kanadiškais doleriais reikia mokėti \$18.00; Kanados bankų U.S. dol. \$16.00 (čia skaitoma extra \$1 už tų čekių inkasavimą);

Čekiais išrašant per U.S. bankus — \$15.00.

Už jūsų siunčiamus Kanados valiutos \$15.00 mes gauname tik \$12 amerikietiškais doleriais.

LD Adm-ja

ALBINAS MARKEVIČIUS

Apdraudos Agentūra

M. & R. AMERICANA

Insurance Service, Inc.

2113 Wilshire Blvd.

SANTA MONICA, CA 90403

393-9801

828-7525

BALTIC BAKERY

Juozas ir Aldona Ankai — savininkai

4627 So. Hermitage CHICAGO, Illinois 60609 Telef. (212) LA3-1510

2616 W. 69 Street, Chicago, Ill. 60629

Telefonas: (312) 737-6784

— ir —

Siunčiame duoną ir raguolius į visas Amerikos dalis.

Atsiųsta paminėti

Pirmasis Stebuklas, Azorin. Vertė iš ispanų k. P. Gaučys. Išleido "Rūta" Chicagoje. 196 psl. Kaina nepažymėta. Galima užsisakyti pas P. Gaučį: 835 E. Grant St., Hinsdale, Ill. 60521.

Monsinjoras, apie mons. Zenoną Ignatoni, parašė Klemensas Jūra, išleido Bronius Ignatavičius. Spaudė Pranciškonų spaustuvė, 341 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207. 383 psl., kaina nepažymėta.

Prel. Z. Ignatavičius-Ignatonis karo metu buvo kapelionas Gudijoje, paskui nuvyko į Romą, kur su prel. L. Tulaba įsteigė Lietuvių Kolegiją. Ilgą laiką prel. dirbo Brazilijoje.

Lithuania, The Europa Adam, Juozo Ereto parašyta knyga, kurią į anglų k. išvertė prof. Algis Mickūnas. Išleido Kęstutis Jerome Butkus Foundation, Chicago. 55 psl. Kaina nepažymėta.

Chroinal of the Catholic Church in Lithuania, No. 27 and No. 28. Vertė V. Matusaitis, redagavo kun. C. Pugevičius, išleido Kunigų Vienybė, 351 Highland Blvd., Brooklyn, NY 11207.

Galima įsigyti ir LD knygyne, 4364 Sunset Blvd., LA, Ca. 90029.

Lituanus, The Lithuanian Quarterly, No. 2, 1979. Adresas: 6621 S. Troy, Chicago, Ill. 60629. Šiame numeryje rašo G. Kazokienė, T. Venclova, J. Šmulskštys, D. Kowalewski, PhD ir kt.

TAUPYKITE DABAR

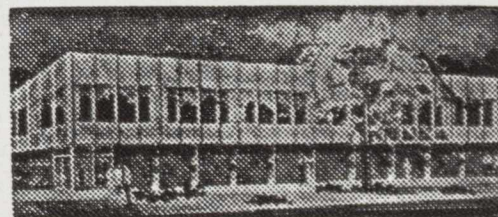
Pas mus ne visi tarnautojai yra lietuviai, bet klekviename skyriuje galima susikalbėti lietuviškai.

UŽ CERTIFIKATUS MOKAME:

8% — 8 metų su \$1,000, minimum 7¼% — 6 metų su \$1,000, minimum 7½% — 4 metų su \$1,000, minimum 6¼% — 30 mėn. su \$1,000, minimum 6½% — 1 metų su \$1,000, minimum

Savings insrd. to \$40,000 by FSLIC

Drive in facilities.

ST. ANTHONY

SAVINGS & LOAN ASSN.

1447 So. 49th Court
Cicero, Illinois 60650

JUOZAS F. GRIBAUŠKAS
sekretorius

Tel.: (312) 656-6330 ir 242-4395

LIETUVIŲ DIENŲ

žurnalo ir knygų

PLATINTOJAI

J. A. V-se

Brooklyn, N. Y. — "Darbininko" adm-ja.
So. Boston, Mass. — S. Minkus
Chicago, Illinois — Balys Brazdžionis,
'Gifts International', 'Parama', 'Terra',
'Marginial'.
Cleveland, Ohio — J. Žilionis
Detroit, Mich. —
St. Anthony's Parish Library.
Los Angeles, Calif. — V. Prižgintas.
Putnam, Conn. — Immaculata Conception
Convent.
Rochester, N. Y. — A. Sabalis.
Waterbury, Conn. — "Spauda"
Woodhaven, N. Y. — "Romuva".

Anglijoje

Kew, Surrey — "Dainora".
Bradford, Yorks — Kun. J. Kuzmickis.

Australijoje

Adelaide, Edwardstown — A. Kubilius.
Melbourne - St. Kilda — F. Sodaitis
Sydney — Kun. P. Butkus.
Glen Osmond, S. A. — E. Reisoniene.
Mirren, S. A. — J. Rupinskas.

Kanadoje

London, Ont. — A. Puteris
Toronto, Ont. — V. Aušrosas, A. Kuolas,
P. Misevičius.
Montreal, Que. — P. Rudinskas. (Parish
Library)

ALBINAS KURKULIS

Stock" Brokeris ir vice prezidentas
Rodman & Renshaw, Inc.

Members New York Stock Ex-
change and other Principal
Exchanges

209 So. La Salle St., Chicago, Ill.
(312) 332-0560 60604

Skambinti "Collect" iš bet kur JAV

BATTLE OF GRUNWALD

An Historical Novel.

Liberal English translation
with prologue and epilogue by

Julius Jonas Bielskis

Publisher: Lithuanian Days.

The novel consists of two parts,
each having twelve intriguing epi-
sodes. It is replete with unexpect-
ed incidents, pathos, romance, dra-
ma and tragedy.

The battle of Grunwald was
fought on July 15, 1410, some 82
Ona Puida translated it into the
Lithuanian language. An abridged
Lithuanian version was written by
J. Sužiedėlis in 1930, and it was re-
published in 1954 by the Lithuanian
Book Club Nida, London, England.
years before Christopher Columbus
landed in America. The battle was
fought between the Lithuanian, Po-
lish and allied armies on one side,
and the Teutonic Knights and other
crusaders on the opposite side.

The Teutonic Order was crushed.
Price Only \$3.00

Hard Covers \$4.00 (If Available)

LIETUVIŲ RADIOJO PROGRAMOS,

kurios bendradarbiauja su "Lietuvių Dienomis"

Los Angeles, Calif.

KALIFORNIJOS LIETUVIŲ RADIJAS
LITHUANIAN MELODIES

Stotis KTYM, banga 1460 AM

Šeštadieniais 12:30 — 1:00 p. p.

Išlaiko L. Radijo Klubas.

Programų koordinatorius Vladas GILYS

3329 1/2 Atwater Avenue

Los Angeles, CA 90039

Tel. (213) 662-6906

Baltimore, Md.

"RADIO PROGRAMA LIETUVIAMS"

Girdima Marylande ir Washington, D.C.

Sekmadieniais 10 — 11 val. ryto

per FM radijo stotį WCAO 104 meg.

Programos vedėjai: Albertas Juškus,

4515 Wilmslow Rd., Baltimore, Md. 21210

Tel.: 366-4515

Kęstutis Laskauskas, 1312 Birch Ave.,

Baltimore, Md. 21227: Tel.: 242-1779

So. Boston, Mass.

Lietuvių Radijo valanda
LAISVĖS VARPAS

Sekmadieniais

11:30 — 12:00 val. 1430 AM iš WWEL

12:10 — 1:00 val. 1460 AM iš WBET

Petras Viščinis, vedėjas,

173 Arthur St., Brockton, Mass. 02402

Telefonas: 586-7209

LIETUVIŲ RADIOJO KORP. PROGRAMA

Seniausia liet. radijo programa Naujojoje
Anglijoje, veikianti nuo 1934 m. bal. m.,
vedama Stepono ir Valentino Minkų, gir-
dima sekmadieniais 1 val. — 1 val. 30 m
Boston, Mass. — WNSR - 1360

Programoje: pasaul. žinių santrauka, muzi-
ka, dainos ir Magdūtės pasaka.

502 E. Broadway, So. Boston, Mass. 02127

Telefonas: AN 8-0489

Chicago, Illinois

SOPHIE BARCUS RADIO ŠEIMA

7 programos savaitėje

Daily 12:30-1:00 pm Sat.&Sun 8:30-9:30 am

Visos programos iš WOPA 1490 klc A. M.

Programos vedėja Aldona Daukus-Barcus

Transliuojama iš nuosavos studijos.

WOPA stoties 1490 klc. A. M. 102-7 F. M.

7159 S. Maplewood, Chicago, Ill. 60629

Tel: Hemlock 4-2413.

LIETUVOS AIDAI

Kasdien nuo pirmadienio iki penktadienio
9 val. vakaro;

šeštadieniais — 7-8 val. vak.

Visos laidos iš tos pačios stoties WOPA
1490 AM banga.

Veda Kazė BRAZDŽIONYTĖ, 2646 W. 71st

St. Chicago, Ill. 60629 Phone 778-5374

ST. PETERSBURG, FLA.

"Lietuvos Aldų" programa

kas šeštadienį 5:30 — 6:00 vakare,

1110 AM banga, WTIS stotis.

Veda Kazė Brazdžionytė

Rašyti: 2646 W. 71 St., Chicago, Ill 60629

Telefonas 312-778-5374

Atstovas St. Petersburg — K. Kleiva,

telef. 360-1479.

Cleveland, Ohio

Lietuvių Radijo Programa

TĖVYNĖS GARSAI

Isteigta 1949

Girdima sekmadieniais 8-9 val. ryto

WZZP, FM 106.5 mc

Vedėjas Juozas Stempužis.

4249 Lambert Rd., Cleveland, Ohio 44121

Telefonas (216) 382-9268

Detroit, Mich.

LIETUVIŠKŲ MELODIJŲ RADIOJO VALANDA

WMZK-FM banga 98 mc

Pirmadienį — trečiadienį — penktadienį

nuo 8:00 iki 9:00 vakare

Programos reikalais kreiptis: Albert Misiu-
nas, 2483 Woodmere, Detroit, MI 48209,
tel. 841-3026; Algis Zaparackas, 4120
Yorba Linda Dr., Royal Oak, MI 48072,
tel. 549-1982.

LIETUVIŠKAS BALSAS-LITHUANIAN VOICE

WQRS-FM stotis. Banga 105.1 mc.

Sekmadieniais 8:20—9:00 val. ryto

Išlaiko Radijo Klubas. Visais reikalais

kreiptis Antanas Janušis, 16778 Rougeway

Dr., Livonia, Mich. 48154. Tel. 421-4696

Hartford, Conn.

"TĖVYNĖS GARSAI"

Connecticut vlst. liet. kultūrinė valandėlė
WRYM AM 840

Kiekv. sekmadienį 4:30 - 5:30 val. p. p.

Programos vedėjas A. Dragūnevičius.

Pranešėjai:

Zita Dapkienė, Alfonsas Dzikas ir
Lionginas Kapeckas

273 Victoria Rd., Hartford CT 06114

Telefonas: CH 9-4502.

New York - New Jersey

"LIETUVOS ATSIMINIMŲ" radijo valanda

girdima kiekv. žėšt. 4-5 v. p. p. ir 7-8 v. v.

iš New Yorko stoties WEVD — 1330 klc.

ir 97.9 meg. FM.

Direktorius Jokubas J. Stukas,

1467 Force Dr., Mountinside, N.J. 07092

232-5565. (Code 201)

Kultūrinė lietuvių radijo valanda anglų k.

per SETON HALL Un-to stotį WSOU-FM

pirm. 7:30 — 8:30 v. v. — 89.5 mg

Vedėjas Prof. J. J. Stukas.

Pittsburgh, Pa.

The First Lithuanian Radio Program In

Pittsburgh, Penn.

Pittsburgh, Penn. — WPIT - 730 klc.

Sekmadieniais 12:30 — 1:00 p. p.

Programos vedėjai:

Povilas ir Gertruda Dargiai.

Visais reikalais kreiptis:

2040 Spring Hill R., Pittsburgh, Pa. 15243

Hot Springs, Ark.

Lietuviška Radijo programa

"LEISKIT I TĖVYNĖ"

Lithuanian Broadcasting SPA

Kiekvieną mėnesio antrą, trečią ir ketvirtą
sekmadienį nuo 9:30 iki 10:00 ryto

iš radijo stoties KGUS, FM banga 97,5 M.

Programos vedėja Salomėja Šmaižienė

204 Hilltop Dr., Hot Springs, Ark. 71901

Telefonas (501) 321-9641

Rochester, N. Y.

DAINOS AIDAS

Sekmadieniais 9:00 iki 9:30 val. iš ryto.

Stotis: WXXI-FM 91.5 MC

Išlaiko: Lietuvių Radijo Klubas.

Klubo valdyba: Al. Gečas, pirm., R. Kirš-

teinas, vicepirm., J. Krokytė, sekr., Rūta

Ilgūnaitė, išd., L. Laukaitienė, narė.

Adresas: 320 Durnan St., Rochester, NY

14621

Waterbury, Conn.

LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS BALSAS

W — 104 FM Stereo

Sekmadieniais 8 — 9 val. vak.

Ved. Viktoras Vaitkus

10 John St., Waterbury, Ct. 06708

Tel. 756-5173; 754-8780

Montreal, Canada

LIETUVIŠKAS PUSVALANDIS

Kiekvieną trečiadienį nuo 11 val. v.

CFMB stotis — Banga 1410.

Programos vedėjas L. Stankevičius.

1053 Cr. Albanel, Duvernay, P. Q. Canao,

Telefonas: 669-8834

Toronto, Ont., Canada

TĖVYNĖS PRISIMINIMAI

Sekmadieniais 1:30 - 2:00 po pietų

Visos programos transliuojamos iš

Toronto stoties CHIN, banga 101 FM

Programos vedėjas Jonas R. Simanavičius.

614 Tedwyn Dr.

Mississauga, Ont., Canada

L5A 1K2

Tel. (416) 275-3134

Roma, Italia

ROMOS RADIJAS

Transliuojama kasdien nuo 20 val. 50 min.

iki 21 val. 10 min. Vidurio Europos laiku,

41,15 ir 50,34 metrų bangomis.

Vedėjas Dr. J. Gailius.

Circonvallazione NOMENTANA 162.

Vatikanas, Italia

Programa transliuojama 8 kartus savaitėje.

Sekmad. rytais 10:30 - 11:00 Lietuvos laiku

ir kiekv. vakara 20:15 - 20:30 Lietuvos laik.

Bangos: 31, 25, 19 ir 196 metrų.

Vedėjas Kun. Dr. V. Kaziūnas.

Adresas: Sezione Lituana, Stazione Radio

CITTA DEL VATICANO.

LIETUVIAI TELEVIZIJOJE

Isteigta 1966

WCIU - TV Channel 26

Sekmadieniais 8:30

5845 So. Oakley Ave., Chicago, Ill. 60634

Tel. (312) 778-2100

Tolius šlutas, vald. pirm.